

Egy ünneprontó ünnepelt.

Ádvent a Keresztelő János birodalma, a megalázkodás időszaka. Ismerkedjünk meg benne a nagy Keresztelő egy alá-zatos tanítványával.

Pál második és harmadik missziói útja között tűnik fel egy ember: Apollós. Tulajdonképpen nem tartozik a Pál munkatársai közé. Nem Pál térítette meg, hanem Keresztelő János tanítványai közül valaki. Amikor fellép a biblia lapjain, már keresztyén. Sohasem volt közös missziói úton sem Pállal. Sohasem dolgoztak együtt egyszerre egy területen. Még utasítást sem adott neki sohasem Pál a munkájára vonatkozólag. Találkozni is csak egyetlen egyszer találkoztak Efézusban. Ekkor az egyszer próbált Pál „beleavatkozni” az Apollós útjaiba. Megkérte, menjen el Korinthusba, de Apollós kereken visszautasította a gondolatot. (I. Kor. 16. 12.) Tehát teljesen független ember Páltól.

Még hamarabb meg lehetne érteni, ha a Pál ellenségei között sorolnánk őt fel, hisz Korinthusban egy Pál-ellenes párt alakul az ő nevével zászlaján, amely sok keserűséget szerez Pálnak és sok hátrányt az Isten országának.

Ebben a kérdésben azonban Pál maga dönti el a kérdést azzal, hogy ő Apollóست munkatársának tekinti. (I. Kor. 3. 4–10.)

Nemcsak az tehát Pál munkatársa, aki vele egyidőben és egy helyen, vagy más helyen, de az ő utasítása szerint végez munkát, hanem mindenki, aki az Isten országa terjedésének szent ügyét munkálja, aki tehát vele azonos munkában áll... akármily időben is.

Gondolj ma felmelegedő szívvel arra, hogy kiknek vagy te munkatársa, kikkel köt össze a szent munka azonossága? Ábrahám, Izsák, Jákób, József, Dávid, Jób, a próféták, az apostolok, az egyházatyák, a reformátorok áldott ismerősként fognak köszönteni, midőn átléped majd az atyai ház küszöbét...

Minden vérségi köteléknél, minden személyi kapcsolatnál erősebb az eszmények közössége s a munka közössége.

Már ezért magáért érdemes Apollóssal megismerkedni.

De a személye is megérdemli a fáradságot. (Ap. Csel. 18. 24–19, 1.)

1. Tudós férfiú. Alexandriából való, ahol igen magasan állott a filozófia és theológia művelése. Mindig jellegzetes az az emberre, hogy milyen vulgót ad neki a világ. Sokat mond tehát az, hogy mikor Apollósról beszélnek, nem a szépségét, gazdagságát, társadalmi állását emelik ki, hanem belső értékét.

2. Az írásokban tudós. Ez nemcsak tartalmi minősítése az ismereteinek, hanem világnézeti minősítése is az egész embernek. Építő tudós.

3. Lelki életet élő ember. Meg van tanítva az Úrnak útjára. Ez nem értelmi ismeret, hanem tapasztalat. A szavain megérik, hogy nemcsak megtanulta, hanem szüli azt, amit mond. Ezek azok az emberek, akiknél mindig azt hiszi az ember, hogy most rólam beszél. Új dolgokat talál a bibliában.

4. Tevékeny keresztyén. Lélekben buzgó. Nem elégszik meg azzal, hogy a maga lelkét megmentette. Másokat is meg akar menteni. S ez nemcsak oly műkedvelő élvezet nála. Szorgalommal, még pedig nagy szorgalommal végzi a bizonyágtevés munkáját. Nem olyan mint az időszaki gejszir, hanem állandó, mint a folyam. Mert a megtapasztalt kegyelem mindenkít beszédessé tesz ugyan, de a lelki élet hanyatlásával együtt jár sokszor az elhallgatás is. Csak az beszél így mindig, akinek mindig tele van a szíve.

5. Ékesen szóló. Nem száraz tudós, de nem is sziporkázó esztétikus. Nem olyan a beszéde, mint a tűzijáték, amely után csak a sötétség nagyobb. Hatalmas meggyőző ereje van. (28. vers.) Fascináló szónok.

6. El tudjuk képzelni, mennyire ünnepezték őt. Efészusból Korinthusba hívják a zsidók. Az efészusiak írnak ajánló levelet. El tudjuk képzelni, mi lehetett abban a levélben! Korinthusban egész sereg rajongója támad, akik reá esküsznek, akik szemében mindenki más senki, csak ő az egyetlen valaki. Tehát ünnepezt ember. A világ mindig szeret ünnepelni. Tömjénez.

7. A legcsodálatosabb azonban az, hogy alázatos ember. Kíváló, a világ szemében sokat jelentő külső képességekkel megáldott ember. Aquilla és Priscilla mégis észrevesznek rajta valamit. A bűneivel vívódó lélek hangjai mellett hiányzik az igehirdetéséből a megváltott lélek nyugalma és boldogsága. Önmagát akarja még megváltani, nem ismeri a kereszt titkát. Megmondják neki s ő elfogadja a tanítást az egyszerű mesteremberektől. Akinek felülről való bölcsesége van, az mindig hajlandó mindenkitől tanulni, csak az alulról való bölcsesség felfuvalkodott. Alázatosságát mutatja az is, hogy nem az előkelőkhöz simul, hanem az egyszerű emberekhez. Legjobban azonban az mutatja alázatosságát, hogy elrontja az ünneplést, menekül előle. Nem bírja el, ha mást kisebbitenek előtte. Egész természetes, hogy Apollós igehirdetése kihívta az összehasonlítást közötte és Pál között. Magától Páltól tudjuk ezt meg. Volt közöttük tartalmi különbség is. Pál csupán magát a kereszt evangéliumát hirdette, Apollós pedig az örök evangéliumot a modern tudomány köntösében nyújtotta. Apollós volt az első, aki megpróbálta az evangélium és a filozófia meg a retorika összeegyeztetését! (I. Kor. 1. 17—21. 2. 1. 3. 1—2.) Nem azért tette ezt Pál, mintha nem tudta volna ugyanazt megtenni, hisz az athéni prédikációja mutatja, hogy mily járatos volt a filozófiá-

ban és az esztétikában. Apollós sem azért tette, mintha a lényegét el akarná vele homályosítani. Lényegbeli különbség tehát az igehirdetésükben nem volt.

Volt közöttük előadásbeli különbség is. Pál nem volt tömegszónok. A megjelenése alázatos (II. Kor. 10. 1.), tehát kicsit gyámoltalan. Az előadásban avatatlan (II. Kor. 11. 6.). Ereve nem a nagy tömegek előtt való beszédben van, mert gyűjtő hatása kevés, mint inkább a kis közösségekben való bizonyágtételben. II. Kor. 10. 10. szerint jelenvolta erőtelen és beszéde silány. Ezzel szemben Apollós tipikus reprezentatív tömegszónok.

Mennyit kellett ezekről Apollósnak hallgatnia, mikor hizelegtek neki! S ő nem birta el ezt. Elmenekül Korinthusból. A számítások szerint nem sokáig lehetett ott. 53-ban megy Pál Korinthusba. Ott marad 54 közepéig. Akkor megy Efezusba, onnan Jeruzsálembe. Csak ezután jelentkezik Apollós Efezusban. 55-ben, mikor Pál Efezusba megy, már nincs ott, ellenben 58 előtt, mikor tavasszal az I. korinthusi levelet írja, már újra Efezus környékén van, tehát 55 és 57 között lehetett Korinthusban.

Hogy milyen alázatos és mennyire ellensége a személyi kultusznak, mutatja az is, hogy nem hajlandó megengedni, hogy éket verjenek közé és Pál közé. Ellensége a saját pártjának. Sehol sem olvassuk a Pál leveleiben, hogy őt magát kifogásolta volna. Sőt a legnagyobb elismerés hangján szól róla. Testvérnek nevezi (I. Kor. 16. 12.), Isten szolgájának (3.9.), elismeri, hogy tovább fejlesztette a korinthusi munkát, öntözte, amit ő elültetett (3.6.). Soha semmi kifogást nem emel ellene Pál. Mikor elmenekül a korinthusi ünnepelés elől, Pálhoz megy Efezusba s mikor Pál őt szeretné visszaküldeni Korinthusba a baj lecsendesítésére, nem hajlandó elmenni ép azért, hogy további tápot ne adjon a pártjának. Azt akarja, hogy felejsék el a korinthusiak s a célját el is éri, mert a második levélben már szó sincs a pártjáról.

Még egyszer van róla szó. Titusnak írja 3.13-ban Pál, hogy gondoskodjék róla Krétában.

Egy ünneprontó ünnepelt. De ép azért van benne az örök ünnepen odafenn, mert itt lenn megrontotta a maga ünnepelését megérezvén a hiúság üdvdöntő kísértésének erejét.

Tömjénezők és a tömjénezettek: Tanuljatok meg okosan szeretni!

Turóczy Zoltán
győri lelkész.

Előfohászok.

(A karácsonyi ünnepkörre.)

Ádvent I. vasárnapjára.

(Máté ev. 21. r. 1—9.)

Áhitattal hallok . . . Halld, hogy hozsannáznak :
 „Hozsánna! Hozsánna a *Dávid Fiának!*“
 . . . Hozsannás visszhang kél fenn a magas Égben :
 „Áldott, aki jó az Úrnak szent nevében!“

Döbbenettel állok, mint elámult gyermek . . .
 Szent e perc . . . Nyelv s ajak még szólni sem mernek . . .
 . . . *Én Uram, Királyom!* . . . Alázatban Fenség! . . .
 . . . Hadd, szórjam virágim — míg zeng a mindenség!

Ádvent II. vasárnapjára.

(Lukács ev. 21 r. 25—36.)

Ember Fia! Lelkem fakadó virágát,
 életfám zöldelő, lombosodó ágát
 "Te útra hinté, lábod elé rakta
 s — áldott tekinteted áldón jóvá hagyta . . .

. . . Lombja-vesztett fának új tavasz integet,
 aranyló napsugár eláraszt Föld' s Eget.
 Míg rémül a pogány, mert napja kél bűnnek,
 én zengem : „Beszédid soha el nem múlnak!“

Ádvent III. vasárnapjára.

(Lukács ev. 11. r. 2—10.)

Mit az Úr szent Szava egykor megigére,
 valóra vált, íme, minden Ó — Igéje
Benne, ki Eget tár a vakok elébe,
 ki még a *sántát* is eljuttatja révbe,
 kinél poklos tisztul s a rest fül sem *süket*,
 ki a *Halál Ura* s *szívbe* ró betűket.

Benned — bár Te érted rajtam rablánc sirjon —
 meg nem botránkozom . . . — . . . nem is rettent sírom.

Ádvent IV. vasárnapjára.

(János ev. 2. r. 19—28.)

Ki e szót, hogy „sírom“ nem ejtem ki sírva,
 kire az Ég a Hit szemernyiét bízta,
 minden kérdezőnek, minden kétkedőnek
 — add Uram! — feleljek, mint Tied tőnek.

Felőlem, magamról csak keveset tartok :
 pusztában szegényen hazafelé tartok ;
 sem „kiáltó szava“, sem „ütegyengető“ . . .
 . . . csak kérő szememet Irgalmadra vető.

Karácsony I. napjára.

(Lukács ev. 2. r. 1—14.)

Sötét éj homályán szelid csillag fénye
ragyog át s megcsillan patakvíz s fővénye . . .
. . . Jóságod Irgalmad' alásugározza,
por-mivoltom s hála-könnyem aranyozza.

Dicsőséged ébreszt, serkent, biztat és áld,
Karácsony Angyala, hogy szívembe beszállt . . .
. . . „Dicsőség Istennek s (óh haldd meg szavam)
e Földön Békesség, köztünk Jóakarati!

Karácsony II. napjára.

(Lukács ev. 2. r. 15—20.)

Zsolozsmás Glória, Béke s Jóakarati
a bűnös világon diadalmat arat.
Kövessd ezt és hirdessd, suttogjad és harsogd,
bizonyágtevően sugározzék arcod!

S beköszönt, akit vársz, mert talál ki keres,
s ki előbb szeretett csak ezt mondja: Szeress!
Szeressd Őt s magadat, szeressd Embertársad . . .
„Isten, béke, jóság“, ne feledd e hármati!

Az év utolsó vasárnapjára.

(Lukács ev. 1. r. 33—40.)

Áldd Isteni, ki áldott s tovább is áld téged,
áldatva és áldva úgy várjad a Véged!
Úgy várjad Estédet bizalommal, hitben,
mert áldón felemel bizonynal az Isten!

Jegy az áldás s Áldás a jegy. (Hittel vegyed.)
Izraelnek s néked, Sion, legyen „Jegyed“,
Ki született üdvre kies Bethlehemben,
hadd, áldhasson minden Hívőt egyetemben!

Évzáró ünnepre.

(Lukács ev. 2. r. 29—30.)

Mint csendes vizeken, mint csendes éjfelen
útra kél a gálya, hogy messzi' evezzen,
útra kél itt minden: ifjúság esztendő . . .
semmi sem állandó, mind, mi lett, esendő.

Bölcs szívet adj Uram, Beszéded fogadjam,
az elmúlás sebén, hadd, legyen ez balzsam . . .
. . . Ne vesszek el parány Kishitűség végett . . .
. . . Simeonként lássam meg az Üdvösséget! . . .

Évnyitó ünnepre.

(Lukács ev. 2. r. 40.)

Köszöntelek Új-Év, mint köszöntél engem ;
 növekedni fogsz te s engedj növekednem !
 Az Úr akarja ezt, az Úr óhajtása :
 Növekedjünk jóban s ne gondoljunk másra !
 Lelkünk izmosodjék Hitben és Erőben,
 Bölcsesség töltjön el minden keblet bőven !
 Istennek kegyelme legyen rajtad s rajtam ! . . .
 . . . Meg lesz, ha hívja Őt, Jézust, kelted s ajkam.
 Amen.

Ligeti Ede
 sajkócazi lelkész.

Adjuk szívünket az érkező ádventi Királynak . . .

Ádvent I. vasárnapjára.

Máté XXI. r. 1—9.

Ünneplő ker. Gyülekezet! „Mondjátok meg a Sion leányának, imé a te Királyod jó hozzád.“ — Ez az örömteljes szózat hangzik fel ma Sionunk őrtornyain — a beállott ádventi idő kezdetén és egy új egyházi esztendő hajnalán. — És az Úr Jézus örvendetes eljövetele előtt nem is lehet alkalmasabb és szebb üzenet, mint ama kegyelemteljes szózat: „Mondjátok meg Sion leányának, imé a te Királyod jó hozzád. Édes üzenete ez a mi Urunk és Istenünknek!

Midőn az Isten népe, forró vágyakozással lángolt egy jobb élet vígasztalása után, midőn a szomjúhozó lélek és eltikkadt szív sóhajtozott az Igazság és a felüdülés után is s Ezsaiás próféta szavaival kiáltott: „Egek harmatozzatok onnan felülről és nyissa meg magát a föld és származzanak onnét szabadítás és igazság. . . akkor küldte az Úr kegyelmes üzenetét: „Mondjátok meg Sion leányának, imé a te Királyod jó hozzád.“

Mi is vágyakozunk ma az Isten kegyelme után, szomjúhozunk az Igazságot, sóhajtunk a dicsőség Fiának szabadítása után, megnyitjuk szíveinket az örök Szeretet harmatozása előtt, felfelé tekintünk a mi nagy nyomorúságainkban és kiáltunk: „Óh bár általtörné az egeket és jönne a mi vezérünk. És ime az, aki a Zsoltár (II. 6. v.) szavai szerint tanúságot tett: „Én pedig választottam az én Királyomat Sionon — az én szent hegyemen“, küldi nekünk ezt a kegyelmes üzenetet: „Mondjátok meg a Sion leányának imé a te Királyod jó hozzád.“

S bár mi ezerszer méltatlanokká válunk Isten kegyelmére, ezerszer panaszt emelnek ellenünk gonoszságaink — az Isten

igazságának trónja előtt, — mégis mindég újból és újból, ma ismételten jó hozzánk a mi Urunk és Királyunk, jó hozzánk, hogy kegyelmet hozzon, irgalmat a nyomorúságban vergődőknek, vigaszt és égi reményt a szomorkodóknak.

Ezekkel az égi ajándékokkal jó hozzánk ez új ádventben a mi Üdvözítőnk a Jézus Krisztus. — Új ádvent — új bizony-sága annak, hogy még mindég az Isten kegyelmi szövetségében állunk, hogy Isten nem vetette el az ő népét, hogy Isten igéje örök forrása az életnek, erőnek és a reménységnek. Az Úr nem feledkezett meg rólunk, nem hagyott el minket, jó hozzánk, velünk van, velünk marad most és a világ végezetéig.

Fogadd örömmel ezt az ádventi üzenetet, melyről a Jelenések könyve azt mondja: „Imé ajtód előtt állok és zörgetek, valaki hallandja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegegyek ahhoz és vele vacsorálok és ő én velem.“

Mit tesz el tehát? Mit teszünk mindnyájan? Azt, hogy vágyakozó szívvel tekintünk fel Sion kiválasztott leányaival (Jel. 22—17.) „Jövel azért Uram Jézus Végy lakást mi nálunk, ádventi Királyunk.“ Tehát megnyitjuk előtte szívünket? Átadjuk neki? Igen adjuk át Neki a mi szívünket, mert ő szükölködik nélküle, mert neki szüksége van reá.

Adjátok át szíveiteket az ádventi királynak, mert neki szüksége van reá.

- A mi szívünk: 1. Senki másé
2. Egyedül az Uré
3. Üdvünk fundamentomáé.

I.

Üdvözítőnk a J. Kr. jó hozzánk, közeleg felénk, ajtónk előtt áll, kopogtat szívünkön. Ezt az Ő jövetelét a szent Ige az Ő jeruzsálemi bevonulásában tárja elénk. Jeruzsálem az ő Sion-jával, képe Krisztus egyházának, az Úr Sionának, képe annak a Sionnak is, mely a mi szíveinkben épül fel — s amelynek kapuihoz közelg a nagy Király. Hozzánk tehát mint saját hájlékába, mint Sion leányához közeleg az Úr.

Midőn Jeruzsálembe ment, két tanítványát küldte a városba, azzal a parancsal, hogy találjanak ott egy szamarat az ő vemhével s hozzák azt ide, „mert az Úrnak van szüksége reá“. S mikor az Úr hozzánk jó, s a mi szívünket akarja megszállni, uralma alá hajtani, üzen nekünk: adjátok ide: az Úrnak van szüksége reá. Az Úr kívánja a mi szívünket. Óh! kicsoda tagadná meg, kicsoda ne cselekednék az Úr akarata szerint, az ő öröme, ha Ő kívánja azt tőlünk? Vajha mindnyájunkban meg volna az az őszinte, tiszta — törhetetlen odaadás, hogy az ő szavára szívesen, készséggel adnánk át szívünket neki és senki másnak.

Mikor azonban az Úr magához hívogat, mikor a mi szívünkben szállást akar venni s az ő gyönyörűséges igája és könnyű terhe alá akar hajtani, midőn szól hozzánk, mint egykor

Sámuelhez: „Add nekem a te szívedet“, midőn magához von: „Jöjjetek én hozzám mindnyájan“, midőn kézen fogva vezet, mint Pétert: „Jöjj kövess engem“, s mi át akarjuk adni szívünket, valaki jő és mond valamit. Ki jön és mit mond? Jő a Sátán, a világ, a bűn, a test és vér, s igényt és jogot formál a mi szívünkhöz. A Sátán hizelgő hazugságokkal, a bűn ezernyi törével, a világ hiábavaló múlt örömeivel, a vér gonosz vágyaival és kívánságaival az Úrtól el — magához akar csábítani. —

Az Úrnak van szüksége reá — hangzik egyfelől. — Mit az Úr és az ő Igéje? Mit a vallásosság? ne járj az Úr utain — hangzik másfelől.

És erről a részről nagy veszély fenyeget bennünket. — A világnak kísértő szava, ama hizelgő beszéd: mindezt neked adom ha leborulva imádozz engemet, az a csábító biztatás együnk-igyünk „s legyünk jó kedvvel“, — elég erős arra, hogy törbe ejtsen és megcsaljon.

Óh! ha az Úr kívánni fogja szívedet, mondj ellent mindennek, a Sátánnak, a bűnnek, a világ csábító szavának, mely téged a jó útról letéríteni és törbe csalni igyekszik. Állandóan, mindég a mai I. ádvent vasárnapjával, mindég mondj ellen határozottan: Távozz tőlem Sátán! Szívemet Jézusnak adtam, mert Őneki szüksége van reá!

II.

Neki egyedül van szüksége reá, azért legyen szívünk egyedül az övé. — A tanítványok, akik elmentek a városba, nem tekintettek senkire és semmi másra, csupán arra, hogy az Úr parancsát teljesítsék. Ha valaki mondott volna nekik valami mást, egy felelet volt csak részükről: „az Úrnak van szüksége reá.“ Úgy is cselekedtek. Előhozták a szamarat, ruháikat reáterítették, az Urat reáültették, s útjára pálma ágakat hintve vonultak a szent város kapuihoz. — Csupa öröm, odaadás és ragaszkodás az Úrhoz! Minden háttérbe szorult az Úr felé fordított tekintet előtt. Ő maga marad örömük, reménységük és szeretetüknek egyetlen tárgya.

Mikor ő hozzánk közeleg, egyedül ő akarja bírni a mi szívünket, szüksége van mireánk, mert mi az ő szeretetének örök tárgyai, az ő kezének munkája, az ő legelőjének juhain vagyunk. Ő él mibennünk és az ő művét bennünk hajtja végre, bennünk önmagáról tesz tanubizonyságot, önmagát bennünk dicsőíti meg, minket Ő tisztított meg, hogy legyünk az ő buzgó népe, mely híven cselekszi az ő akaratát. Minden okunk meg van arra, hogy adjuk át neki szívünket Hisz a lélek ahhoz vágyódik, aki neki a legdrágább, a legdrágább pedig a legkedvesebb, a legkedvesebb az, aki a legjobb. S legdrágább, legkedvesebb, legjobb pedig az Úr!

Vajjon nem fakad-e fel forró szívünkből Dávidnak vallo-mása: „Kicsoda volna nékem a mennyekben több és tenáladnál egyébben nem gyönyörködöm a földön.“ Vajjon nem te-

szünk lelkesen vallomást Péterrel: „Uram! kihez mennénk, ha nem hozzád, örök életnek beszédei vannak tenálad?“

Bizony ugy kell lenni! Amit ez Úr kíván, amire neki szüksége van, azt mindenkor meg kell adnunk, mind teljesítenünk kell. Ha hív: „Jer kövess!“ mondjuk: „Bármerre mész Uram, utánad megyek, téged követlek s azután örökké teveled leszek.“ Ha kívánja; add nekem, egyedül nekem a te szívdet: feleljük: vedd az én szívemet legszebb áldozatul s add, hogy a te szívedet én bírjam. Ha mondja: vegyétek fel az én igámat, mondjuk azt: A te parancsolatod nekem gyönyörűség. Ha int: engedjétek hozzám a kisdedeket, vezessük az iskolába, a templomba, az ő igéjének forrásához, az ő kegyelméhez, az ő igazságához és tisztaságához. Ha hív templomába: örvendjünk, ha azt mondják nekünk, menjünk az Úrnak házába, ha áldozatot kíván az egyházra, a templomra, az iskolára, ha adnunk kell az éhezőknek, szomorkodóknak, inségeseknek, árváknak, óh hadd hulljon a szegény asszony fillére, az Úr oltárára oly szívvel, mint Salamon kincseinek gazdag áldozata.

Egyszóval ő neki adjuk át magunkat. Egyedül neki, Ő jó hozzánk, Ő tegnap és ma ugyanaz és mindörökké ugyanaz lesz. Ugyanaz a kegyelem, ugyanaz a szeretet, jóság, örök irgalom. Ő egyedül és más nincs, Ő az Alfa és az Ómega, a kezdet és a végét. Ő az, akiről Péterrel elmondjuk: „Te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.“ Megtaláltuk a Krisztust, Fülöp-pel: „Én Uram és én Istenem.“ Tamással s neki egyedül adjuk át magunkat. Ő a mi életünk, reményünk, váltságunk, üdvünk, ő lesz

III.

az áldás és üdv örök fundámentoma.

„Áldott, aki jó az Úrnak nevében“. Így üdvözölte Jézust a jeruzsálemi sokaság s ezzel kifejezte azt az áldást, mely Jézus eljövételével jött és jó. Áldás Ő benne, Ő általa, áldás a népek és nemzetek, áldás minden hívő, szerető szív számára, áldás minékünk is.

Egy ember által jött a bűn s a bűn miatt átok és halál. Jézus által a kegyelem, s e kegyelemben áldás és élet. Ennek az áldásnak hordozója, a te királyod, jó hozzád alázatosan, csendesesen, békét és kiengesztelődést hoz magával.

Micsoda származhatna más abból, ha neki adjuk szívünket, mint áldás. Jöjjetek én hozzám mindnyájan... Békességet hagyok néktek... Ne szomorkodjék a ti szívetek... kérjétek és megadatik néktek. Ezekben a kegyelmi ígéretekben rejlt áldást mindenki elnyeri, aki magát néki aláveti. És mindez micsoda ahhoz az örök vígasztaláshoz és áldáshoz, melyet hű követőinek biztosít. Benne van a mi váltságunk, a mi bűneinknek bocsánata. Ő a mi bölcseségünk, igazságunk és szentségünk. Aki az én testemet veszi és az én véreimet issza, annak örök élete vagyon, és feltámasztom azt ama utolsó napon. „Aki hiszen én bennem, ha meghal is él.

Ezen áldásnak mindenki részese lehet, aki kész szívet visz az érkező ádventi király elé s azt neki, mint egy drága ajándékot átadja.

Jő az Úr hozzánk, hozzánk küldi előre a tanítványokat, hogy a mi szíveinket hozzá vigyék, üzenetet küld nekünk csendes alázatossággal, hogy az Úrnak szüksége van reá s fejében ideig és örökkévaló boldogságot ígér.

Adjuk át szívünket neki teljességgel, egyedül neki, a mi boldogságunk és áldásunk örök fundamentomának. Legyünk oly készek, mint a tanítványok, teljesítsük akaratát, hintsünk palmagakat az érkező Király elé: nyissuk meg szívünk kapuit, hogy bevonulhasson a dicsőség királya s üdvözöljük őt: „Hozsánna!“ Áldott legyen aki jött az Úrnak nevében. Hozsánna a magaságban. — Ámen.

L. J. után:
Kardos Gyula
 balassagyarmati lelkész.

Krisztus újraeljövételének jelei, hatása és bizonyossága.

Ádvent 2. vasárnapjára.

Luk. 21. 25—36.

T. U.! Ádvent általában az Úr eljövételére s annak méltó fogadására hívja fel a figyelmet. Mig azonban az első ádventi alapige az Úr Jézus Krisztus *első*, testben való eljövételét állítja elibénk s azt üzeni: „*Örülj Sion leánya, mert a te királyod jő hozzád alázatosan!*“ — addig a második ádvent, az Úr *második* s egyszersmint utolsó eljövételére céloz, a mikor nem alázatosan, hanem királyi hatalommal és dicsőséggel jő el itélni eleveneket és holtakat s a legkomolyabban arra int: „*Vigyázzatok, hogy megállhassatok az ember Fia előtt!*“

Az ádvent alaphangja ennél fogva *kettős*: az újjongó öröme- nek és a szorongó félelemnek, a szeretetnek és a szigornak, a kegyelemnek és bűnbánatnak a hangja. Ádvent, a megváltásnak és a békességnek, de a „*dies irae, dies illa*“ a haragnak és a borzalomnak a napja is. Ádvent, a pirkadó, rózsaújjú hajnal és a homályba boruló örök alkony, a kecsgettető remény és a szomorú valóság, Isten országának eljövetele, melyben eltöröl az Úr minden könnyhullatást és — óh irgalom atyja ne hagyj el! — a pokol minden kínjának a ránszakadása is, midőn leszen sírás és fogcsikorgatás... Az ádvent egén egyaránt ott látjuk a reménység tündöklő csillagát és a kétségbeesés sötét fellegét, a biztató kezdet mellett a gyászos véget, — a mosolygó, pirosuló élet mellett, a szomorú... sápadt halált...

Az ádvent e kettős alaphangja, magából a mai, ádvent második vasárnapi evangéliomból is kicsendül, mert a Krisztus újraeljövele, a miről itt szó van, a hívőkre örömet és megváltást, a hitetlenekre *fájdalmat és kárhozatot* jelent.

E mai úgynevezett „felvilágosodott“, „modern“ korban, midőn sokan oly könnyelműen veszik az életet s oly könnyedén a halált, kell, hogy ismételten figyelmeztessünk mindeneiket az Úr *második* eljövetelére, a *leszámolás nagy napjára, a végítéletre*. És hogy ez valóban megtörténik, azt nem magamtól tudom, nem is saját képzeletem világából merítettem, hanem minden tudomány és igazság egyedüli forrásából a szentírásból, a Krisztus igéjéből, melynek eddig minden szava beteljesedett s amelyhez hozzá adni, vagy abból valamit elvenni, nem szabad, de nem is akarok. Ez isteni ige, a mai ádventi evangéliom még azokról a *külső jelenségekről* is tud, melyek az Úr újraeljövetelét s ezzel együtt a végítéletet megelőzik s azokról a *különböző hatásokról*, melyek ezeket követni fogják.

Az evangéliom szavait követve — melyek a mi tanulásunkra is megirattattak — nézzük csak közelebbről a *Krisztus újraeljövetelének jeleit, hatását és bizonyosságát*.

1. „*És lesznek jelek a napban, holdban és csillagokban... a tenger és hab zugni fog... az egek erősségei megrendülnek.*“ Így szól Jézus a fölolvastott szentige szerint. Eme szavakkal jósolja meg s mintegy harangozza be az ő második eljövetelét. Megaláztatásának legsúlyosabb idejében, ama nagy héten, pár nappal keresztfára feszítettése előtt mondá e rendkívül komoly szavakat. Közvetlenül ezelőtt Lukács evangélioma 21. fejezet 5–24. verseiben megdöbbenő színekben a megtérni nem akaró bűnös Jeruzsálem jövendő pusztulását festi le hallgatói előtt, majd pedig ezután azokról a *jelekről* szól, melyek újraeljövetelét megelőzik. Újraeljövetelének eme jeleit egy példázattal is élénkíti, mondván: „*Tekintsétek meg a fügefát és minden fákát. Mikor immár hajtanak és ezt látjátok, ti magatokról tudjátok, hogy már közel van a nyár. Ezenképpen ti is, mikor látjátok, hogy ezek meglesznek, tudjátok meg, hogy közel van az Isten országa.*“

A Mindenható sokszor jelekben és jelképekben szól gyermekeihez, hogy azokat ezek által — saját érdekükben — figyelmeztesse és előkészítse a bekövetkezendő eseményekre. Nagy események különösképpen előre vetik árnyékukat és azokat *csodás jelek* előzik meg. A fák rügyeinek kihajtása, bimbóba pattanása, a tavasz és nyár közeledtét jelzi. A közelgő nagy vihart a tikkasztó hőség, majd a feltornyosuló felhők, madarak riadt menekülése s a távoli égzengés jelzi. Saját mulandóságunknak, halálunk órájának is meg vannak a maga előhírnökei. Szemeink elhomályosodása, hallásunk gyengülése, arcunk sápadtsága, a különböző betegségek szuró fájdalma, mindmégannyi jelek, a halálos katasztófa bekövetkezésére. Sodoma és Gomora, Jeruzsálem pusztulását feltűnő jelek előzték meg. Jézus újraeljövetelét is jelek fogják megelőzni. Amint születésekor

nagy fényesség támadt az égen és csillag vezette a napkeleti bölcseket a jászolhoz, amint keresztre feszítettécekor megrendült a föld, a templom kárpítja kettéhasadt és sötétség borult az egész földre, úgy az Úr újraeljövetelkor is lesznek jelek napban, holdban és csillagokban, mikor a tenger és a hab zúgni fog és az egek erősségei megrendülnek.

2. És ha ezek a jelek bekövetkeznek, akkor — így prófétál tovább az Úr: *„meglátják az embernek fiát eljönni a felhőben hatalommal és nagy dicsőséggel.”* Az ember fiának, a Krisztusnak királysága nemcsak abban nyilvánul meg, hogy elhagyva mennyei trónját az első ádventi üzenet szerint alázattal közeledik hozzánk, hanem abban is, hogy Isten jobbára ülve az utolsó ítéletkor, amikor a halottakat is feltámasztja, *hatalommal és igazsággal* jön megítélni népeket, eleveneket és holtakat. Akkor *mindenki meglátja Őt*, azok is akik élnek, azok is akik meghaltak, azok is, akik szerették volna őt látni, de eddig nem láthatták és azok is, akik Őt megvetették és szelid tekintetét elkerülték. És amikor az a nagy embertömeg a mennyei bíró színe előtt áll s megtörténik a kiválasztás az örök életre és az örök kárhozatra, akkor következik be szent igénkben is jelzett ama szívszorongó, rettenetes pillanat, mely eleintén mindenkire nézve egyforma hatással lesz: *„mikor az emberek elhalnak a félelem miatt és azoknak várása miatt.”* Minden ember elhal a félelem miatt, mert minden ember bűnös és büntetést érdemelne, azért fagy meg minden arcon a mosoly s hül meg az erekben a vér az ítélet várásának félelme miatt. De ez csak az első pillanat hatása. Az Úr igazságos tekintete hamar meglátja kegyelemre érdemes gyermekeit, kikhez bizalommal így szól: De ti akik bennem hittetek és engem szerettetek s bár vétkeztetek, de vétkeiteket beismertétek s nyoszolátokat a bűnbánat könnyeivel öntöztétek, — mikor ezek kezdenek meglenni, ne féljétek, *„nézzetek fel és emeljétek fel a ti fejeiteket, mert elközelget a ti váltásátok!”*... *a bűn és a halál kötelekeiből való teljes megszabadulástoknak a váltása.* És mint a viharba került Óceán felett repülő léghajó utasainak halálsápadtsága eltűnik, midőn a kormányos egy csavar megérintésével több ezer méterre a fellegek fölé, tisztább régiókba szökkenti fel a léghajót, úgy oszlik el a halálos veriték és rémület — az utolsó ítéletkor — és változik át örömujjongássá mindazon lelkeknél, kiket az Úr biztatószava magához emelt.

Az Úr újraeljövetele nemcsak az emberekre, hanem a világ sorsára is hatással lesz, mert az Úrnak ez eljövetele az emberek utolsó ítélete mellett, a *világ végét* is jelenti. Mily fájdalmas és ijesztő egy ember halálos vergődését látni, még borzalmasabb lesz a világ pusztulását végignézni!... Aztán az is igaz, hogy egy halálos beteg szobájából még tán kimenekülhetünk, de hogy meneküljünk a végpusztulásra ítélt világból!...

A mi nagy reformátorunk Luther tanulságos irásmagyarázatában azt mondja: *„Neked, mint jó keresztyénnek, az utolsó*

ítéletet úgy kell elképzelned, mintha te a rabló ellenség egyik vártornyának a mély börtönében volnál mint fogoly bezárva és eljönne országod derék fejedelme, hatalommal és nagy sereggel és ágyuival lövetné ellenséged várát. Feletted és körülötted minden törik és zuzik, de neked a félelemre okod nincs, sőt örülnöd kell, hogy közel van a te szabadulásod.“ Valóban az első keresztyének, kik egyesek voltak a Krisztus és egymás iránti szeretetben és istenfélők voltak szavaikban és cselekedeteikben, a második ádventot, nem csendes gyászban, hanem felemelt fővel, ujjongó örömmel ünnepelték meg. Bár mibennünk is ily hatást váltana ki az Úr újraeljövele!... Merthogy eljő a vég-ítéletet megtartani, az bizonyos.

3. Az Úr újraeljövetelének a *bizonyosságát* igazolja magának Jézusnak a felolvasott szentleckénkben hozzánk intézett és különösképen hangsúlyozott határozott kijelentése: „*Az ég és a föld elmulnak, de az én beszédeim semmiképpen el nem mulnak!*“ Igazolja *Jeruzsálemnek bekövetkezett pusztulása*. Az Úr Jézus jövőbe látó szemeivel, az utolsó ítéletben s a világ pusztulásában ugyanazt a drámát és tragédiát látja, mint látta Jeruzsálem pusztulásában. Az Úr újraeljövetelének bizonyossága továbbá maga a *zsidónép*, mely szétszóródottságában is él s melyről Jézus azt mondja: „*Bizony mondom néktek hogy e nemzetség el nem mulik, míg nem mind ezek meglesznek.*“ Ennek tudatában alakult ki, az apostolok — általunk is elfogadott — hitvallása: „*Hiszek a Jézus Krisztusban... ki felmène a mennyekbe s üle az Istennek jobbjára, onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat.*“ — E földön olyan kevés igazság van, *kell lenni a mennyben az Úr újraeljövetelékor.*

Hogy mikor jő el az Úr, melyik napon és melyik órában, azt nem mondotta meg és mi véges eszünkkel azt megmondani nem is tudjuk. Ennek titkát ő magának tartotta fenn. Azt azonban kijelentette, hogy *hamar* is eljöhét, hamarabb, mint gondolnók; hirtelen meglephet bennünket és fogva tarthat, mint a madarat a tör. Azért mondja végül ama megszívlelésre méltó figyelmeztető szavakat: „*Vigyázzatok magatokra, hogy valamikor meg ne nehezédjék a ti szívetek tobzódásnak, részegségnek és az élet gondjainak miatta, és váratlanul reátok ne jöjjön az a nap. Mert mint egy tör, úgy lep meg mindeneket, akik az egész föld színén lakoznak. Vigyázzatok minden időben, kérvén, hogy méltókká téssetek arra, hogy elkerüljétek mindezeket, amik bekövetkeznek, és megállhassatok az embernek Fia előtt!*“

Az Úr nem akarja a mi vesztünket, hanem, hogy megtérjünk és éljünk. Első ádventkor — mely még mindig tart — azért jött el, hogy életével, tanításával és kiontott drága vérével *lelkeket mentsen át a második nagy ádventre...* Én is mint az én Uram a Jézus Krisztusomnak szolgálója, evangéliomának hirdetője, arra a nagy második ádventre, mely hirtelen is itt lehet, *lelkeket akarok átmenteni az erőkkévalóság részére!... Lelkemet... és a ti lelkeiteket!... És ha a Krisztus újraeljövetelét, annak jeleit, ha-*

tását és bizonyosságát szemünk elé állító e szent evangéliom hirdetésével csak egy lelket is sikerült vigyázóbbá tenni, megtérésre bírni és az ítéletkor Isten országa részére megmenteni, akkor e beszédem nem volt hiábavaló. Amen!

Vértesi Zoltán
magyarbói lelkész.

Az igazi ítélet.

Ádvent 3. vasárnapjára.

I. Kor. IV. 1—5.

Keresztyén Hívek!

Minden komoly keresztyén emberre nézve elhatározó jelentőségű ama kérdésnek mérlegelése, hogy mennyit ér, mennyi az egyéniségének, a lelkének igaz, hamisíthatatlan tartalma. Komoly kérdése ez az egyénnek önmagával szemben, hogy helyesen ismerje meg önmagát, nem kevésbé fontos embertársaival szemben, hogy közöttük helyesen tájékozódjék, de feltétlenül szükséges az örök Birónkkal szemben, kinek ítéletével állunk vagy esünk, kit emberi, gyarló ügyeskedéssel, látszattal félre nem vezethetünk.

Hány — úgynevezett — befolyásos ember, kinek neve-, rangja-, vagyonára sokat ad az embervilág, hány és hány öntelt tudós, ki büszke elbizakodottsággal mutat könyveire, hány dús-gazdag ember válna pénzesládájával, téres birtokaival is pehely-könnyűvé, ha amaz igazi mérlegen, a szívekbe és vesékbe látó Isten mérlegén megmértenék.

Ker. Testvéreim! Nagyon időszerű e kérdés felvetése: ki vagyok, mennyit érek, különösen ez ádventi előkészületi napokban, amikor nem csupán Jézus első születésére, nemcsak a szívünkbe való befogadására, hanem az utolsó ítéletre való harmadik eljövételére is int bennünket e szent várakozással teljes egyházi újesztendő.

Maga Pál apostol is nagy és szent komolysággal állítja eléink e lelki életünkre annyira fontos kérdést — mindnyájunk megszívlelésére. Elmélkedjünk ezért az áhítat e szent órájában *az igazi mérlegről, melyen az ember értéke megmérhető.*

Háromféle mérlegről teszünk említést elmélkedésünkben, mégpedig:

a) a világ, b) a lelkiismeretünk és c) az Isten mérlegéről.

I.

Az igazi, helyes mérleget akarjuk keresni, hogy azzal mérjük meg az ember el nem muló, Isten előtt is számottevő értékét. Nézzük először az embervilág mérlegét, *az emberek ítéletét.*

Hogy mint vélekednek rólunk az emberek, mit szól a világ tetteinkhez; minden bizonnyal ez a kérdés, melyet ezer meg

ezer ember legelőször vet fel tettei elkövetésénél. És ha valaki e kérdés felett túl akarja magát tenni vagy nem törődik ezzel, minden bizonnyal nem „mindegy“ reá nézve, hogy milyen szemmel néznek rá embertársai... Mit mond Isten igéje a világ e mérlegéről? „Ne vesd meg azt, de túl se becsüld!“

Ámbár Pál apostol jól tudja, hogy mint Istennek a sáfára „Istennel áll vagy esik“, a felolvasott igékben mégis vesz magának annyi fáradságot, hogy tanítványai, gyülekezete előtt tisztázza magát ellenségei gáncsa alól, mert jól tudja, hogy ahol nem becsülik, ahol neve be van feketítve, ott szavának az ereje megvan semmisítve. Maga az Üdvözítő is megkérdezte a tanítványaitól: „Kinek mondják az emberek az embernek fiát?“

Te se vesd meg hát, Ker. Testvérem, a világ ítéletét. Segít megismerni önmagadat, hibáidat és segít eligazodni környezetedben, munkakörödben.

Nemcsak Pál apostolnak volt szüksége a be nem szennyezett névére, hogy áldásosan működjék. Az igénytelen igehirdetőnek is szüksége van a gyülekezete bizalmára, különben beszélhet angyali nyelven, a szívek mégis zárva maradnak szavai előtt. Nem csupán a felsőségnek kell jó véleménnyel lenni az alattvalóiról, hanem fordítva is, különben hatalmuk összes ágyuival és szuronyaival is — homokra van építve. Nemcsak a magas polcon ülőknek van szükségük a becsületes névre, mert ezek tekintenek fel reájuk; a napszámosnak, a cselédnek is szüksége van a tiszta jóhírnévre, mert különben, ahova bekopogtatnak, zárt ajtókra találnak.

Ha tehát a jó hirnevünket meg akarjuk őrizni, ne legyünk némák az emberek ítéletével szemben, hanem ahol tehetjük, védenünk kell azt. S ha majd egykor zajtalanul távoznunk e világból s a dicsőségből, gazdagságból keveset is hagyunk vissza: legkevesebb egy dolognak túl kell élni a sír rögét, — a becsületes névnek, a jó emlékezetnek.

Ne vesd meg hát a világ ítéletét,
de túl se becsüld.

Jaj annak, aki a világ ítéletét megveti, de hitvány ember az, aki rabszolgája annak, akinek egy lépése sincs ama kérdés nélkül, hogy „mit szól hozzá a világ, aki magasabb bírót nem ismer az emberek ítéleténél, nagyobb boldogságot a világ dicséreténél, nagyobb szerencsétlenséget a tömeg gúnyjánál. Jaj lenne annak a jognak és igazságnak, ha a tömegnek a szava mindig Isten szavaként érvényesülne! Jaj lenne a becsületes embernek, ha becsülete a rágalmazók nyelvétől függne! Isten őrizzen az ilyen ítélettől! Igen, ha a jók, a legjobbak ítéletéről lenne szó, akkor méltányolni kellene bíráló szavukat, de hát a legtöbbnyire nem a hitvány emberek lármáznak-e a legcsúfabbban? Ker. Hívek! Akiktől dicsértetni székelyen, gyaláztatni dicsőség, legtöbbször ez a világ ítélete.

Ezért ne becsüld túl a világ ítéletét; fordítsd hasznodra, de ne imádd! Hajolj meg az emberek ítélete előtt, ha lelkiisme-

reted azt súgja, hogy igazuk van. De ha belülről mást súg lelkiismereted szava, akkor emelt fővel gondolj Üdvözítőd szövegére: Boldogok lesztek, mikor az emberek titeket én érettem gyaláznak!...

Mérlegeld, hogy kitől származik a szó és legyen előtte értékesebb egyetlen becsületes embernek a szava, mint ezer olyanak a tetszése, akiből a hiú érdek beszél... S ha a tömeg gyaláz és rágalmaz, akkor fordulj egy magasabb bíróhoz, szólj Pál apostollal: keveset gondolok azzal, ha titőletek megítéltetem; az Úr az, aki engemet megítél.

Ha tehát e világ ítélete, mértéke bizonytalan, akkor keresnünk kell egy igazságosabb mértéket:

II.

A lelkiismeret mértékét.

A jó lelkiismeret, miként a közmondás tartja, puha vánkos, melyen a világnak bántalmait és gáncsait is bizvást el lehet törni. Az apostol is a jó lelkiismeretre hivatkozik. Igen, Isten igéje mondja: „hallgass lelkiismereted szavára“, mert az olyan bíró, aki előtt sokkal nehezebb megállani, mint a világ előtt, mert az az Isten örök parancsa szerint ítél, sokkal alaposabban, mint a világ, — akinek ítélete elől nem menekülhetsz, mert az önnön bensődben hangzik, mely elől sem a gőz, sem a villám szárnyain el nem menekülhetsz. Hallgass lelkiismeretedre, mert az Istennek szava szívedben.

Mit használ valakinek a világ minden tetszése, dicsérete, ha a lelkiismeret azt mondja: nem érdemelted meg. Ne vesd meg hát ezt a becsületes barátot, ezt a hű vezért. Hallgass reá! Ha ez elítél, mit használ a világ minden dicsérete.

De, Ker. Testvérem, ne is dacolj lelkiismeretteddel, hanem tanulj a nagy apostoltól, aki alázatosan vallja: bár semmiben nem vádol engem az én lelkem, de azért még nem igazulok meg. Nem pedig azért, mert a bűnös ember lelkiismerete sem csalhatatlan bíró, amely gyakran tévedhet, — mert magad bírója nem lehetsz, — mert feletted még van egy bíró, egy mindentudó, aki jobban ismeri egész lényedet, mint önmagad, akinek mérlege egyedül csalhatatlan, aki egykor a földkerekség minden népét egybe fogja gyűjteni trónja előtt. Lásd, Testvérem! akkor kerülsz csak az igazi, hamisíthatlan mérlegre.

III.

Az Úr mérlegére.

Ítélete elé járulj szent félelemmel, de Krisztusi bizalommal. „Úgy ítéljen felőletek minden ember“ — úgymond Pál apostol, — t. i. mint a Krisztus szolgálói felől. Ez intés nemcsak az apostolra, nemcsak az evang. szolgálóra, hanem minden ker. emberre vonatkozik. Ha tehát ki-ki a maga foglalkozásában a Jézus szolgálója, kinek tartozunk számadással, ki ítélhet meg minket? Ki más, mint aki bennünket tisztünkbe helyezett: a gondviselő Isten! És ha az egész világ elítél, mit árthat az nekem, amíg

égi birám hűséges szolgájának szólít. Csak az ő ítélete igazságos és alapos, mert ő a szívet nézi. Az ilyen ítélet elé ne menjünk-e szent félelemmel?

Állj elő egyszer lélekben az elé a bíró elé, akinél az igaz mérleg van és mondass vele ítéletet. S ha neked is az az ítélet fog szólni: megmérttél és kevésnek találtattál, mily elhagyatottan fogsz előtte állani minden földi javad, rangod és e világi ékességeid mellett is! S ha védelemért kell esdekelned, tudsz-e segítséget?

Egy segítséged van! Van egy súly, Üdvözítő Jézusod keresztfája az. Aki Jézust hívő bizalommal szívébe fogadta, aki hűséges szeretettel Jézusnak adta magát, az bár szent félelemmel, de Krisztusi bizalommal megy a nagy ítéletnap elé, mert a Jézus tanítványainak „Istentől leszen dicséretök.”

Vajha mi is mindnyájan hallanánk ezt az ítéletet: a kegyelmes dicséret „Kevésen voltál hű, többre bizlak ezután.”

Jöjjetek hát, Testvéreim! gyűljünk össze új hűséggel örök Itélőbiránk előtt, kinek sáfárai vagyunk és szelid bizalommal álljunk Üdvözítőnk védőkarjai alá, kinek megváltottjai vagyunk s akinek zengjen ég-föld halleluját! Ámen.

Gerock után szabadon:

Toth József

fancsali esperes-lelkész.

Komoly önvizsgálat a leghelyesebb készülés Karácsony ünnepére.

Ádvent 4. vasárnapjára.

Ev. Ján. I. 19—28.

K. T.! A természet tudós vizsgálói azt mondják, hogy a természetben nincs ugrás. Ezt mi is valljuk olyan értelemben, hogy Isten addig semmit sem hívott életre, míg annak létfeltételei meg nem voltak. Ez a tétel azonban érvényes nemcsak a természet világában, hanem Istenországában is. Az újszövetség, a kegyelem épülete a törvény fundamentomán épült fel, de a „szegeletkő” csak „az idők teljességében” tétetett le. Isten öröktől fogva elhatározta az emberiség megváltását, de a Megváltót csak akkor küldte el, midőn az évezredes gondos előkészítés eredményeképp kedvező fogadásának és eredményes munkájának feltételei megvoltak. Az előkészítés végső munkáit elvégezni Keresztelő János volt hivatva. Az ő hatalmas egyénisége képezte mintegy az átmenetet törvény és evangéliom, zsidóság és kereszténység között. Alapjában még az előbbihez tartozik; a külsőségnek kedvelője, a szertartásoknak őrizője, de tudatára ébredt már annak is, hogy a külsőség belső tartalom nélkül, a

szertartás valódi és igaz kegyesség nélkül semmit sem ér. Azért az övéhez hasonló komoly erkölcsiséget, igaz kegyességet követel kortársaitól is. Hirdeti nekik a belső megújulásnak, a megtérésnek szükségességét. Igen, hirdeti, de egyúttal érzi azt is, hogy az ahoz szükséges erőt nekik nyújtani nem képes. Abban látja tehát hivatását, hogy a hozzá seregülő lelkeket önmagától oda utalja ahoz, aki nem vizzel, hanem Lélekkel keresztele, vagyis, akiben az új élethez szükséges erő is lakozik és azt nyújtani is képes. Abban rejlik tehát a Keresztelőnek nagysága, hogy világosan felismerte korának szükségletét s avval szemben a maga feladatát. De az értelemnek világossága mellett megvolt benne egyúttal az okozatnak ereje, a jellemnek szilárdsága is, mely képessé tette arra, hogy saját felismert hivatásának körén belül maradjon, ha még oly szerény volt is az, még a gondolatát is elutasítva magától annak, hogy erejét meghaladó még oly megtisztelő hivatást vállaljon, érdemét meghaladó megtiszteltetést elfogadjon s leplezetlenül őszintén kimondja a megismert igazságot úgy önmagáról, mint másokról. Ezek a tulajdonságok teszik őt alkalmassá arra, hogy ma minden figyelmünket reáirányítsuk.

K. T. ! Itt állunk közvetlen Karácsony küszöbén. Ez a mai vasárnap azt a szerepet tölti be az egyházi esztendőben, mit Keresztelő János a váltságnak történetében: átmenet a várakozásnak, vágyakozásnak sejtelmes idejéről a boldog beteljesedés idejére. Hivatása is az, ami volt Keresztelő Jánosé: utolsó felhívás a készülésre annak méltó fogadásához, aki eljövendő. E célból, mint azok a jeruzsálemi küldöttek Keresztelő Jánoshoz, ez a vasárnap is kérdést intéz hozzád. Kérdése kettős: Ismered-e magadat? Ismered-e azt, akinek eljövetelére készülsz?

1. Igen, ez a vasárnap a főpapi tanács követeléhez hasonlóan mindenekelőtt azt a kérdést intézi hozzád: Te kicsoda vagy? Nem nevedre, hivatalodra, a világ előtti méltóságodra kíváncsi, hanem arra, mit mondasz magad felől? Úgy-e meglepődsz ezen a váratlan kérdésen? Ezekben a napokban minden gondolatod másoknál időzik: gyermekeidnél, családod egyéb tagjainál, vagy más embertársaidnál, kik veled, ha nem is rokoni, de egyéb alárendelt, vagy fölérendelt viszonyban vannak. Minden gondolat, minden figyelmedet az köti le, egyre csak azon töröd a fejedet: mivel lephetnéd meg őket? miként szerezhethnél nekik minél nagyobb örömet? És ime ez a vasárnap most egyszerre azt kívánja tőled, hogy szakítsd félbe töprengésedet, összpontosítsd önmagadra minden figyelmedet s adj nyílt, határozott választ arra a kérdésre: te kicsoda vagy? Mit mondasz magad felől? Hidd el, nem ok nélkül teszi. Nagyon is az alkalomhoz illő és nagyon is fontos kérdés ez. Azért ne siess a felelettel. Sokan maguk felől megkérdeztevéen rögtön készen vannak a válaszadással s természetesen csupa jó dolog az, amit maguk felől mondanak. Sokszor minden kérdés nélkül is eldicsekszenek az ő jó tulajdonságaikkal. Olyan igazán mondja

Pál apostol: „Ha mi itélnők magunkat, nem íteltetnénk el“. (I. Kor. XI. 31.) Csak Keresztelő János képez kivételt. Megkérdezte: Te kicsoda vagy? Megvallá és nem tagadá: Én nem vagyok Krisztus, nem vagyok próféta, nem vagyok még csak személyes lény sem, hanem csak „kiáltó szó“, egy egyszerű, szerény eszköz Istennek kezében a Messiás utjának elkészítésére. Igen, ő így szól maga felől, mert benne van helyes önismeret. Gondold meg te is testvérem, hogy erre a kérdésre: te kicsoda vagy? csak az tud helyes feleletet adni, akiben van helyes önismeret, ami viszont a komoly önvizsgálatnak eredménye. Vizsgáld meg tehát magadat. de nem az önzésnek, vagy hizelgésnek hamis, hanem Isten ígéjének igaz tükörében. Ha beletekintesz ebbe a tükörbe s meglátod benne a magad valódi ábrázatát, egyszerre összeroppan büszkeséged, elnémul dicsekedésed s helyette ilyen vallomásra nyílik ajkad: Én bűnös ember vagyok. De ez csak féleredmény. Sokan vannak, akiknek ilyen vallomás után csakhamar megint kiderül ábrázatuk s így szólnak: Igaz, bűnös vagyok, nem tagadom. De nem baj, majd jóváteszem, levezeklem bűneimet. Úgy-e milyen másként szólt Keresztelő János? Ő ilyen vallomást tesz: Én nem vagyok Krisztus, azaz nem vagyok Megváltó. Én bennem nincsen erő a bűnöktől való szabadításra. Még magamat sem tudom megszabadítani, annál kevésbé másokat. Ismételten hangsúlyozom: benne volt helyes önismeret. Hogy te is szert tehess arra, tekints bele ismételten az igazságnak ama tükörébe. Az a római levél VII. részében mutat neked egy embert, nem közönséges embert mint te, vagy én, hanem valóságos szellemóriást, aki mindazáltal tehetetlenül vergődik az ő bűneiben s szinte a kétségbeesés hangján kiált fel: „Oh én nyomorult ember! Kicsoda szabadít meg engem a halálnak testéből?“ Halld, amint saját keserves tapasztalatából mondja: A törvénynek cselekedetéből egy test sem igazul meg. (Róm. III. 20.) S megint csak elkomorul ábrázatod, lehajlik fejed s új vallomásra nyílik ajkad: Én bűnös s amellet nyomorult erőtelen ember vagyok, aki kegyelemre szorul. Ez az egyetlen helyes felelet arra a kérdésre: te kicsoda vagy? S csak ha a komoly önvizsgálat elvezetett önmagadnak erre a helyes megismerésére, akkor fogsz tudni helyes feleletet adni arra a másik kérdésre is:

2. Ismered-e a Krisztust? Nem arról van szó: ismered-e születésének és életének történetét, tudod-e kicsoda, kicsoda volt általában a Krisztus, hanem arról, hogy kicsoda Ő néked, milyen viszonyban tudod magadat Ő vele?

Keresztelő János úgy érezte, hogy a viszony közte és Krisztus között a teljes alárendeltség viszonya. Mikor gondolatai önmagáról Krisztusra irányulnak, még inkább, midőn látja közeledni Krisztusnak szelid alakját, hatalmas termete valósággal megtorpan, zordon, rideg tekintete az alázat kifejezését ölti magára s nem talál elég megalázó kifejezést a közte és Krisztus között lévő különbség feltüntetésére. Ez természetes. Mivel volt

szeme meglátni saját kicsinységét, volt érzéke Krisztus nagyságának felismerésére is. Megismerte, hogy Krisztus világosság és élet, ki a mennyből bocsáttatott alá, ő pedig csak földi halandó ember, kinek elég az a dicsőség, ha bizonyosságot tehet Őróla. Így vezette a helyes önismeret helyes Krisztusismeretre. Téged is csak az vezethet erre. Ha megismered saját bűnös voltodat, lehetetlen, hogy közönnyel állj majd meg a betlehemi jászolbölcső előtt. Abban, aki benne pihen, nem egy tehetetlen kisdedet fogsz látni, hanem a bűnöktől szabadítót. Ha megismered nyomorult és erőtelen voltodat, alázattal fogsz te is meghajolni az erőnek forrása előtt. Ha átérzed, hogy kegyelemre szorulsz, alázatos főhajtással fogod köszönteni azt, aki által egyedül nyerhetsz kegyelmet. A komoly önvizsgálat így vezet el téged is önmagadnak s utána Krisztusnak is helyes megismerésére és imádására. Ez lesz a leghelyesebb és legméltóbb készüléted Karácsony ünnepére.

Ha pedig a komoly önvizsgálat téged már elvezetett erre, akkor ám gondolatod hadd térjen ismét vissza azokhoz, akiknél előbb időzött: családod tagjaihoz s veled szorosabb viszonyban levő egyéb embertársaidhoz. Meglásd most már nem fog nálad fejtörést okozni az, hogy miként szerezheted nekik a legnagyobb örömet.

Keresztelő János, midőn féltékenykedő tanítványai hírtül hozzák néki, hogy mindenki Krisztushoz megy, örömmel veszi a hírt. Örül annak az embernek örömeivel, aki meglátja életmunkájának eredményét. (Ján. III. 22—30.) Ez a legszentebb, legtisztább karácsonyi öröm: Jézushoz vezetni, Jézussal megismertetni a ránk bizott lelkeket. Nem mondjuk, hogy tedd félre azokat az ajándéktárgyakat, de tudd meg, hogy ha csak azokat nyújtod tiéidnek anélkül, hogy egyuttal megismertetted volna velük Krisztust, akkor csak értéktelen üres héjat adtál nekik, amelyből hiányzik a belső tartalom. Kövesd tehát Keresztelő János példáját; a köréd csoportosuló lelkek előtt tégy te is alázatos lélekkel vallomást azokról a boldogító érzésekről és tapasztalatokról, amelyekre a komoly önvizsgálat téged vezetett. Az lesz aztán a boldog Karácsony, mikor a te vallástételedből ők is felismerik a betlehemi kisdedben saját megváltójukat s veled együtt boldog örömmel dicsérik Istent azért a legnagyobb karácsonyi ajándékért így zengedezvén az angyali sereggel: Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek! Amen.

Teke Dénes
sandi lelkész.

Karácsonyi I. ünnepi beszéd.

Luk. II. 1—14.

Ünneplő keresztyén Gyülekezet! Szeretett testvéreim az Úrban! Karácsony szent reggelén a páratlan világhatalom lélekmagasztosító hatásától lenyűgözve áll meg a hívő keresztyén szív a bethlehemi éjszaka csodálatos emlékei előtt. Mert ezen az éjszakán ég és föld, természeti és természetfeletti jelenségek összefognak, hogy lebilincselő háttérül szolgáljanak az isteni kinyilatkoztatások minden eddigig felülmúló formában való megjelenésének. Az Isten szól, az isteni kegyelem cselekszik, — és íme, az isteni kegyelem, az isteni ige, az isteni szentség, az isteni megváltó akarat emberi testben, emberi életben való megjelenésével szemben egyszerre kezdetleges előjátékká törpül évszázadok, évezredek egész története. Az emberi fejlődés vallási, erkölcsi, szelleméleti új eszményekkel gazdagodik és beláthatatlan messzeségek felé irányul. *A nagy kárpiton innen*, amely a született Megváltó életét, tanítását, és engesztelő áldozati halálát a letűnt évezredektől elválasztja, lelki homály, bűnökbe, keserű büntudatba való temetkezés, a halál irtózatától való félelem, az örök megsemmisülés gyászos tudata nehezedik reá a lélekre. Eszménytelenül, lélekben szegényül, sivár elhagyatottságában, üres lelkiséggel tengeti életét a világ. A faragott bálványok hideg teste nem nyújt feleletet a lét legnagyobb kérdéseire. A mózesi törvény rideg parancsszava átkok villámaival szórja a törvény megszegőire. És legteljesebb jóakarattal, legmegfeszítettebb igyekezet mellett is kicsoda ne tartoznék a törvény megszegői közé! S még a legnagyobb szellemek, a legkiválóbb bölcselők külsőleg művészi formájú alkotásai — verseik, szobraik — bölcsészeti rendszerük mögött is, — a lényeg vizsgálatánál, — szembetűnően látszik, hogy vagy meghódolnak az érzéki szép üres imádatának, vagy a keserű büntudat és elmulás tudatának a kinjai között vergődve élik le hányt-vetett életüket... *Oh, de azon a fölséges kárpiton túl*, az Üdvözítő születése után, hogy kivilágosodik ez a ködlő homályba burkolt világkép! Szinte látjuk, hogy tépi-dobja le magáról millió és millió emberi szív a kétségek, a reménytelenségek, a töprengő aggodalmaskodás lélek-gyötrő láncait, — micsoda mohósággal szívja fel magába, az új hit, az új vallás, az új lelkiség lélekszabadító isteni kegyelmet hirdető ígét: nem — nem! nem vagyok többé rabszolgája a bűnnek, nem kész zsákmánya a kárhozat angyalának, nem vagyok a törvény átkainak alávetett rablélek, nem vagyok magamra hagyatott árva: az én mennyei Atyám atyai szeretettel hajol le hozzám, hittel hozzátérő gyermekéhez és a Krisztus érdeméért, ha hozzá igazán megtérek, itt bűnök bocsánatában, amott örökkévaló, megváltó kegyelemben részesít.

Óh, micsoda fölséges változás, micsoda diadalmas fordulat az emberiség lelki életében! Csoda-e, ha már mi is látjuk, mi

is érzékeljük, mi is boldogan észleljük, hogy az Üdvözítő születésével az Örökkévaló isteni kegyelem kibeszélhetetlen gazdag kincsessel, kimeríthetetlen új erőforrással ajándékozza meg az emberiséget, amely a tiszta keresztyén hit birtokában azon a nagy kárpiton túl, az egymásután következő új századok és évezredek végelethatalatlan sorozatában a Krisztus fönséges életében, tanításában és áldozati halálában nyújtott új léleknevelő, lélekszabadító eszmények szolgálata által igyekszik, bár tökéletlenül, — és bűnös földi gyarlóságokkal terhelt, csak lassan-lassan, csak lépésről-lépésre, — de igyekszik mégis megközelíteni azt a lelki tökélyt, amelynek tündöklő magasságában — mint örök példa, mint örök szentség, mint örök megváltó szeretet, ott trónol a Jézusban megjelent isteni kegyelem.

Óh, de a jövő évezredek s a muló idők minden titkát átható tekintetével még inkább meglátta e nagy változást maga az Üdvözítő, amikor Lukács ev. X. 23—24. verseiben megrajzolja az Ő követőinek dicsőségét és boldogságát szemben a leltűnt évezredek nagyjainak dicsőségével és boldogságával, s így szól: *„Boldog szemek, amelyek látják azokat, melyeket ti láttok. Mert mondom néktek, hogy sok próféták és királyok kívánták látni, amelyeket láttok, de nem látták — és hallani, amelyeket hallotok, de nem hallották.“*

Óh és valóban, a karácsonyi örömhíradás emberiségboldogító mély tartalmával, nagyszerű jelentőségével való vonatkozásban nem voltak-e sokszorta boldogabbak azok az egyszerű betlehemi pásztorok, akik az isteni ujszülött lábaihoz hódolni járultak, a királyi pompában tündöklő Dávidnál, akinek uralkodása idején Izraél hegyein és völgyein zengett a vágyakozó sóhaj: *„... Mindnyájan elhajlottak, — egyetemben hiábavalókká lettek, nincsen, aki jót cselekedjék, nincsen csak egy is. Oh, vajha eljöne Sionból az Izraélnek szabadítója! (14 Zs. 37. v.)“* S nem volt-e boldogabb az agg Simeon, aki ölében tartva gyönyörködött a kised Jézusban — a nagy pátriarcha Jákóbnál, aki halálos ágyán sóvárogva kiáltott fel: *„A te (Izraél) szabadításodra várom az Úr segítségét.“* S azoknál a nagy prófétáknál, akik vivódó lelkük látnoki képeiben üdvösségre sóvárgó vágyaik szent valóságát látták tükröződni a Jézus vágyva-vágyott eljövételében, nem volt-e százszorta boldogabb az új testamentum első prófétája, Keresztelő János, aki hallgatói előtt ujjal mutathatott reá az Üdvözítőre: *„Ime, Istennek ama báránya, aki elveszi a vitág bűneit. (Ján. I. 29.)“* És a pásztorokhoz és angyalokhoz, az ősz Simeonhoz és a boldog Keresztelő Jánoshoz csatlakozva, a karácsonyi örömhíradás-okozta nagy változás felett érzett boldogsággal, lelkendezve kiáltjuk ma mi is a nagy apostoli karácsonyi hitvallást: *„Megjelent az Istennek amaz idvezítő kegyelme minden embereknek. (Tit. II. 11.)“*

S hogy ez a hitvallás annál mélyebben gyökerezzék meg szívünkben és azt ne csak a mai szent ünnepen, de életünk minden napján annál boldogabban vallhassuk és hirdethessük,

a felolvasott szentlecke sorait követve, foglalkozzunk még néhány rövid szóban

Az első karácsonyi éj nagy eseményeivel:

1. És pedig azokkal, amelyeket *emberi szemek láttak,*
2. azokkal, amelyeket *emberi fülek hallottak,*
3. mint olyanokkal, amelyeket *üdvünkre és váltságunkra rendelt Istennek kegyelme.*

I.

A mennyei Atya örök bölcsesége az első karácsonyi éj rendkívüli eseményei által is felhívja a hívő szívek figyelő bizalmát és üdvhozó érdeklődését az iránt, hogy ezen az éjszakán az ő kinyilatkoztatásának egy nagyszerű tényével állunk szemben. Bizonyítják ezt a karácsonyi éj *emberi szem-látta eseményei is.* Ezek közé tartozott:

1. *Az akkor ismert világ megmozdulása a Jézus születésekor.* Mert azt mondják a szent lecke első versei: „*És lőn az napokban, Augusztus császártól parancsolat adaték ki, hogy mindaz egész föld beirattatnék. Mennek vala azért mindenek, hogy beirattatnának, kiki az ő városába*“ Augusztus császár idején állott a római világhírodalom hatalma csucsfokán. Európa földjén és messze be Ázsiába és Afrikába, alig volt nemzet, amelyet ne tört volna rabigába a büszke római császári sas. S valóban, szinte az egész ismert világ megmozdulását jelentette annak a császári parancsnak a végrehajtása, hogy mind az egész föld beirattatnék, mert ezt a parancsot úgy kellett végrehajtani, hogy mindenkit a maga nemzetsége székhelyén irjanak be és pedig mindenkinek a személyes jelentkezésével!

A világ leghatalmasabb urának, a rabigába tört nemzetek félelmetes hatalmasságának, magának a római császárnak és az ő egész hatalmának ime eszközzé kell válnia ama isteni kinyilatkoztatás céljai számára, amely a karácsonyi örömhíradás kegyelmét óhajtja kiárasztani az emberiségre. Názáretben, Galilea e kies helyén, József és Mária családi hajlékában a Megváltó születésének nem volt szabad megtörténnie. Mert a vallásos lelkű Izrael népének a szívében kitörölhetetlenül ott élt a próféták által támasztott szent várakozás, hogy az üdvösség a Dávid királyi sarjából, a dávidi nemzetség ősi székvárosából, Juda törzsének székhelyéből, Bethlehemből jő. S hogy valóban Bethlehemből jöjjön, hogy a Jesse gyökere valóban Bethlehemben fakassza bimbóját, ime a Gondviselés Ura, a világ történelmének és hatalmasságainak örök irányítója, megfogja a világ legnagyobb fejedelmének a kezét és parancsot irat vele, hogy kiki az ő népének városában irattassék be, hogy így a Dávid királyi sarjából való Mária épen az ő napjainak beteltekor Bethlehembe zarándokoljon és a Megváltó születése által beteljesedjék az ősi mikeási profécia: „*De te Efratának Bethleheme jöllehet kicsiny vagy a Juda városai között, mindazáltal tebelőled származik, aki Izraélben uralkodó leszen, kinek kijövetelei eleitől fogva, örök időktől fogva vagynak.*“ (Mikeás, V. 2)

2. De a karácsonyi éj emberi szem-látta s az isteni kinyilatkoztatás végtelen bölcsességének és gazdagságának a felismertetésére alkalmas jelensége a szegényes környezet is, amelyben a Világ Megváltója e földön testben megjelenik. Mikor betelnek a Mária napjai: „szülé az ő elsőszülött fiát és bepótlá őtet és helyhezteté a jászolba; mivelhogy nem vala nékik helyök a vendégfogadó háznál.“ Micsoda szerény, szegényes elhelyezkedés! Még csak halvány árnyéka sem a királyi vérből való leszármazás valami jelének! Istálló — a vendégfogadó ház helyett. Jászol — a bibordíszes, művészi kiképzésű bölcső helyett... Ez hát az a várva-várt Szabadító, akiről azt zengi a nagy próféta: *De nekünk egy gyermek születik, Fiú adatik nekünk, kinek vállán leszen Fejedelemség, kinek nevét nevezik Csodálatosnak, Tanácsosnak, erős, hatalmas Istennek, örökkévalóság Atyjának, békeség Fejedelmének.* (Ézsaiás, IX. 6.) S valóban ez a felette egyszerű, minden külső dísz, fényt és hatalmat nélkülöző külső, amelyben az Üdvözítő születik, él és tanít, vált főokává annak, hogy a zsidóság nagy része, — amely a születendő Messiástól e világi hatalmat, díszet és nemzeti nagyságot, dicsőséget remélt, — várakozásában csalódva, őt nemcsak hogy elfogadni és követni nem akarta, de egyenesen megütközött, megbotránkozott rajta és ellene fordult. Azért mondja Ő később, Máté ev. XI. 6. szerint: „*Boldog, aki énbennem meg nem botránkozik.*“

Oh nem, nem drága Üdvözítőnk, nem hogy megbotránkoznánk, de boldogan üdvözlünk Téged szegénysorban történt születésed, szent egyszerűséggel folyt életed láttán. E szegény sorban, e szent egyszerűségben válsz Te mindannyiunk barátjává, közelállójává, lelkünk ama búzgó Főpásztorává, aki — a bűnt kivéve — hozzánk mindenben hasonlatos vagy, emberi gyöngeségünket érző szívvel figyeled, jó igyekezetünket megáldod, s mindenben lelkünk javát munkálod, mert ime nem azért jöttél, hogy Neked szolgáljanak, hanem hogy Te szolgálj mindannyiunk lelki üdvösségét!

3. De nehogy alacsony sorban történt születése tévedésbe, avagy kétségek közzé ejtsen minket afelől, hogy benne ember és Isten tökéletes egygyéforradásban találkozott, ime az Úr bölcsesége reáirányítja figyelmünket az első karácsonyi éj oly eseményeire is, amelyek szemelláthatóan észlelni engedik az Üdvözítő isteni hatalmát és dicsőségét. „*Valának pedig pásztorok azon tartományban, kik künn a mezőn hálnak vala és vigyáznak vala éjszakán az ő nyájuk mellett. És ime az Úr angyala hozzájuk eljőve és az Urnak dicsősége körülvevé őket és nagy félelemmel megfélemlének.*“... „*Majd nagy hirtelenséggel megjelenik a mennyei seregek egész sokasága, kik az Istent dicsérik vala,*“ — jelül annak, hogy az, aki ma oly meglepően szegényes környezetben születik, voltaképp ura és királya a mennyei seregeknek, az ég angyalainak is, a minthogy Ő maga adja tudunkra János ev. I. 52.-ben: „*Bizony-bizony mondom néktek: ennekutána meglátjátok az eget megnyilatkozni és az Istennek Angyalit felmenni és leszállni az embernek Fiára.*“

II.

Ám a karácsonyi éj isteni kinyilatkoztatásának mély tartalmára és rendkívüli jelentőségére Isten bölcsesége neincsak szemmel látható, *de füllel hallható* nagy események által is reáirányítja a hívő szívek figyelmét.

1. És ezek élén ott áll az angyali karácsonyi örömhíradás: „*Ne féljeteK, ime hirdetek nékteK nagy örömet, mely az egész népnek öröme leszen. Mert született nékteK ma a Megváltó (ki az Úr Krisztus), a Dávid városában.*“ Oh és volt-e valaha földi vagy mennyei hang, amely boldogabb ámulatba ejtette volna az emberiséget, szárnyalhat-e az emberi képzelet akár a sférák zenéjének valami titokzatosabb, elbűvölőbb harmóniájáig, akár a megejtő szépségű emberi beszéd megnyugtatóbb varázsáig, mint aminő ez az angyali örömhíradás, amely bizonyossá teszi azt az üdvösségszerző isteni kegyelmi tény, hogy *megszületteK* a Megtartó, a büntől és a kárhozattól szabadító Megváltó; hogy a mire évezredek titkos sejtelme és boldog várakozása vágyott, szent valósággá vált a könnyörülő isteni kegyelem és örök szeretet által, hogy teljesüljön a régi prófécia: „*ÉnekeljeteK egek, örvendezz föld és hegyek kiáltatok, mert megvigasztalta az Úr az ő népét és az ő szegényein könnyörült.*“ (Ézsaiás 49. 13.)

2. Ez az angyali szózat, — az üdvösségszerző isteni kegyelmi tény, isteni kinyilatkoztatás e mennyei tolmácsolása ugyan már magában hordja a mi mennyei Atyánknak semmi máshoz nem fogható, senki máséval össze nem hasonlítható dicsőségét, — ám természetesnek kell találnunk, hogy az Úr örök bölcsesége a karácsonyi örömhíradás e világban páratlanul álló nagy jelentőségére az által is felhívja a hívő szívek figyelmét, hogy a saját maga dicsőségére is megszólaltatja a mennyei seregek sokaságát: „*akik az Istent dicsérik és ezt mondják vala: Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek — és e földön békeség és az emberekhez jóakarát.*“ Oh ebben az angyali dicsőség-zengő szózatban sok millió emberi szív titkos hálaszózata egyesül a karácsony szent ünnepén. És nemzedékek jönnek, nemzedékek mennek, — de minden reánk virradó karácsonnyal erősödik, fokozódik szívünkben ez Istent dicsőítő hálaszózat feltörő ereje, mert úgy érezzük,

III.

hogy az első karácsonyi éj szemmel látható, füllel hallható nagy eseményeit valóban az emberi nem boldogítására *rendelte Istennek kegyelme.*

Amikor Pál apostol a Megváltó születése előtt élt emberiség sorsát kívánja jellemezni, az Efezusiakhoz írt levél II. r. 12. verse szerint csak annyit mond: „*EmlékezeteK... hogy ti abban az időben Krisztus nélkül valók voltatok, idegenek és az ígéretnek szövetségétől távolvalók, kiknek reménységteK nem vala.*“

Oh, Krisztus nélkül lenni!? El tudnánk-e lenni nélküle? Nem annyit jelentene-e ez számunkra, mint a világosság, a

kegyelem, a vigasztalódás, a hit és remény nappali fényéből hirtelen belezuhanni a kétségek, a gyötrődések, a vigasztalanság és reménytelenség sötét éjjelébe!?!... Oh, Krisztus nélkül hová forduljon a tört szívű anya, gyermeke betegágya, vagy koporsója mellől! Hová a lélek, a szív, a jellem, amely emésztő küzdelemben áll a testtel, a kísértővel, a gonosszal! Hová a bűnös szív, amely megtérni, Istennel kiengesztelődni, tőle a bocsánat kegyelmét elnyerni óhajtaná! Hová a haldokló, mielőtt beletemetkeznék a borzalomnak abba az éjjelébe, amelyet meg nem világít a hit és a remény vigasztaló világossága!

Oh, Krisztus nélkül elveszti ízét az öröm, színét az élet, összhangját a teremtés, megnyugtató rendjét a lét, tanulságait a történelem, célját az emberi rendeltetés! Krisztus nélkül boldogtalanabb volna az ember a föld bármely más teremtményénél.

Mig Krisztusban, Krisztus által, tehát karácsony által új érzékelést nyernek az ideig — és örökkévaló élet dolgai; Krisztusban, Krisztus által megtalálhatsz mindent, ami a szived nyugalomához, életed békességéhez, lényed boldogságához még hiányzik. Földi és mennyei, e világi és e világontúli lét titkai oldódnak fel, ellentétek simulnak el, borzalmak és gyászok tűnnek tova, kiengesztelőds, váltság és örökkévalóság reménysége újul fel szivünkben ma és mindenkor a Megtartó Jézus Krisztus által. Értelmet nyer a földi lét, boldog célkitűzést minden küzdelem, áldott befejezést minden földi pálya.

Szent ámulattal leborulva áldjuk a mennyei Atya kegyelmét, hogy az első karácsonyi éj szemmel látható, füllel hallható nagy eseményei által tudunkra adja, hogy a Megtartó Úr Jézus Krisztus Betlehem városában valóban a mi lelkünk üdvére és boldogságára született. Hívó szivünk kitörő örömeivel zengjük boldog visszhangjaként a karácsonyi angyali örömhíradásnak: *Boldogok, boldogok mi, akik látjuk, amiket látunk és halljuk amiket hallunk a Jézus nagy karácsonyán! Ámen!*

Geduly Henrik
püspök.

Pásztor látás.

Karácsony II. ünnepére.

Luk. II. 15—20.

Testvéreim! Úgy vagyok az ünnepekkel mint egy-egy drága, kedves vendéggel: tisztasággal várom, lelkendező örömmel fogadom, boldog tanulással hallgatom beszédét, de... de lopvást egyet pillantok az órára... Szeretném itt fogni, itt tartani, szeretném átölelni, mint azt a szent utitársat az emmauszi vándorok: „óh, maradj velem!“, de hajh — minden szépség, jóság és tisztaság a napsugár életet éli: jön és tűnik.

A karácsony békessége, édes öröme, ártatlan gyermekszíveket oly boldoggá tevő, ajándékos jósága, éghez közelebb emelő, mennyországot varázsoló hangulata mind tűnő, mint a friss hó fehérsége, a reggel kinyílt virág üdesége. Mulik....

Még visszaszűrődik lelkembe egy foszlánya az angyali hallelujának, mely új világfejlődés programját jelentette be, midőn hirdette: dicsőség Istennek, béke a földnek, jó akarat az embereknek... Szemembe még szívárványosan vissza-visszatér a bájos bethlehemi éjszakát nappallá varázsoló égi fényesség, még meg-megvillan az angyalok szárnyának szeplőtelen fehérsége, de a kinyílt ég ismét bezárult, az angyali zsolozsma elhalkult s a sötéte éjszaka, mint óriás bagoly, szárnya alá vonta a világot.

De nem! Nézd, kis csapat vonúl az éjben, alakjuk meg-meghajlik, egy völgyben mintha eltűnnének, majd egy magas dombon megállnak s messze néznek; mennek a pásztorok a világ örök és áldott főpásztorához, ahhoz a bethlehemi kis gyermekhez.

* * *

Testvéreim! Szeretem e naiv, ősfoglalkozású embereket, a pásztorokat. A föld az anyjuk, de az ég az atyjuk: annak homlokát kémlelik, hogy vajjon nyájas, derült-e, vagy összeráncolt, barázdált, mint a haragos ember homloka, villámok gyűlnek s jég és zápor, vihar és főrgeteg rejtőzik mögötte. Az ég a pásztorok tanítója: róla tájékozódnak, csillagok vonulása szerint terelik nyájaikat s az ég mutatja nekik az idő múlását. Kérdezd a pásztor: „hány óra?“ s ő az égre néz, az örök égről olvassa le a múlás mértékét.

Mi, az evangélium kincstartói, kik a legszentebb főpászortól vettük pásztori megbízatásunkat, mi is szüntelen az örökkévalóság felé nézünk s tanítjuk a muló embereket, a sírba támolgó nemzedékeket, hogy mindig az égről tájékozódjanak; mikor a földi mulandóság fájdalma átnyílal szívükön, csak emeljük fejüket fel, felfelé, az ég felé.

Ők a Jézust keresték s az égre néztek; örök tanítóink, hogy nekünk is így, ilyen uton a magasba néző vágyak, a tiszta eszmények, a lelkesedő hit útján kell haladnunk, ha Jézushoz akarunk jutni.

Mit ér minden ünneplésünk, mit minden külsőséges karácsonyunk, ha itt belül, a szív mélyén nem ébred ugyanaz a vágy, mint a pásztorok lelkében: *Jézushoz!*... Így tele akghatjuk minden olcsó és színes semmiségekkel a karácsonyfát, így szélesre derült arccal odatelepedhetünk a dús ünnepi asztalhoz s adhatunk és kaphatunk „Jézuska-hozta“ ajándékokat, mit ér az, ha a szív nem tárul ki a legdrágább és legáldottabb karácsonyi ajándék előtt, Jézus előtt.

Ő is ad, te is adj. *Ő magát adja, te is add magad.* És pedig add úgy, amint vagy. A pásztorok nem öltöztek papírszallagos, csákós „bethlehemes ruhába“, mentek úgy, amint

mehettek, csak a szívük volt melegebb, csak a lelkük volt vágyóbb, édes sejtelmekkel és boldog várakozással teli.

A mi ünnepünkben sok a külső, a keret, a dekoráció. Olyan az, mint a sixtini Madonnakép: csupa kékség, csupa arany, csupa glória: ott a bűbajos Madonna, ott a Menny csodafényű fellegzete, ott a mosolygó édes angyalkák, csak a Jézus alakja kicsiny, picinyke parányi gyermek. Pedig a keretből, mint fényes aranybölcsőből ki kell emelnünk s a kebelünket ki kell tárnunk, a szívünkbe fogadnunk a karácsony lelkét, örök tartalmát: Jézust.

* * *

A pásztorok boldogsága volt a Jézus meglátása. Minden ünnepünk ezt a boldogságot nyújtja. A karácsony Isten embermentő kegyelmét jelenti, midőn a világok királya leoldá csillaggyöngyös palástját, napokból ötvözött koronáját s lehajolt hozzánk, hogy kimentsen a halál fekete tengeréből: az a kis gyermek e kegyelem, testé válva. Nagypénteken látom megostoroztatva és keresztre vonva. Husvétkor fényben és dicsőségben kilépve a kősírból. Áldozó csütörtökön mennybeszállva, mint vonul haza örök diadalmenetben Atyja trónjára... *Minden ünnepem érzem, hogy milyen nagy vagyok, milyen érték vagyok én, a porból való és porrá mállandó ember az Isten szemében s e szent méltóság érzésére, az Isten kegyelmének tapasztalására szívembe szent gyönyör, béke és boldogság száll.*

Óh milyen magasra emel minket a mi vallásunk szelleme az evangélium lelke. Fel a porból, fel, egészen az Isten ölébe.

Minden ünnepünk Jézus elé állít s érzi a szív, hogy méltatlan a kegyelem e mérhetlen gazdagságára, méltatlan az Isten e megrázó maga — megalázására, melynek jele, bizonyosága, kinyilatkozása az a szegényes, poros rongyokba takargatott betlehemi gyermek.

Csak őt látom. Testvéreim, csak őt lássátok, mert ha a karácsony gyönyörű, hangulatos, gyermekmesés aranykeretétől, az ünnep kifejlett szép külsőségeitől, a mellékalakoktól, melyek lehetnek még oly fontosak és még oly tiszteletreméltók, ha a felséges királynő-Madonnától és a rózsás arcú, hajnalszemű angyalkáktól nem látjátok Őt, a szent és örök Lényeket, mit ér minden karácsonyfás, csillogó, kacagásos ünneplésünk?

Menjünk egészen hozzá... Nézzünk reá a szemébe... Hajoljunk föléje, hogy fénye, melyet az Isten orcájáról magával hozott, átvilágítson, megszépítsen, meggyógyítson.

Igen. Gyógyítson. A fény gyógyít. Ő pedig maga a Világosság. Ha lelkem beleáll e szent fénysávolyba, úgy ragyog, mint a porszem, melyre egy napsugár hullott s rajta szivárványosan elömlött. Itt, mellette, az Ég királyfia mellett, ki nekem ma testvéremmé lett, itt valami bűvös, édes és dicső tudat vonja fénybe szívemet, mintha fáklyák fénye hullana hideg, sötét barlang mélyére, itt ráészmélek arra, amit úgy, oly könnyelműen elfeledék, arra, hogy én az Ég vagyok. Mint a számkivetett királyfi,

ki lerongyoltan, sápadtan köréje roskad az éjszaka és a bűn banditáinak, egyszerre látja, hogy gyönyörű nemes apródok élén, szent komolyságu főnemesek hozzák a koronát, melyről már rég megfeledkezett s melyre magát rég méltatlanná tette s őt, a szennyből, bűnből, a rongyok és szemetek sötétségéből felemelik s a szent, a bűbajos koronát szennyes, kócos fejére teszik, sebes tagjaira aranyos palástot vetnek és meghajolnak előtte... oh így, ilyen elképzelhetlen felmagasztaltatást érez lelkem karácsonykor, annál a betlehemi jászolnál, az előtt a szent és dicső Gyermekek előtt.

Ő királylyá tesz. Ő hozza az üzenetet neked, bűn és halál rabja, élet tékozlója, mennyország száműzöttje, te királyi méltóságodat el- és levetett boldogtalan bujdosó királyfi, Ő hozza neked a — koronát, az örök élet, az Ég koronáját.

Testvéreim! A világon sok vallásrendszer van; de egyik sem emeli az embert, egyik sem viszi fel az Isten királyi trónjának végtelen lépcsőzetén, csak a keresztyénség. Mózes vallása csak népet, nemzetet, választott népet ismer s a féltékeny és haragvó Jehova előtt megfélemlerve reszketve nyújt áldozatot. Mohamed a végzet, a kizmet rabszolgájává alacsonyít, Budha a lét betegségéből gyógyítja ki leroskadó követőit a megsemmisülés vágyával...

Mi más az evangélium világa?... Tanít égi királyságról, melynek koronája várja a föld kutasítottjait, a világ megvetett senkjeit is, csak a szívükbe fogadták legyen azt a betlehemi gyermeket.

* * *

Az ünnep elhalad, mint éjszakában a kivilágított hajó: a fényt, mert ő hozta, magával viszi. Utána nyomul, mint gonosz, armányos ellenség, a sötétség.

Oh ne ilyen legyen a mi karácsony-ünneplésünk.

Vigyük a szemünkben, az arcunkon, az ajkunkon azt a fényt, meleget és édességet, melyet a Jézussal találkozott lélek magával hord.

Correggio képe, melyet a szent éjről festett, azért oly megkapó, feltétlen varázsu, mert az egész képen minden sötét, csak egy fénylik, ragyog, világít rajta: Jézus. A fény róla árad az édesanyja arcába, onnan tovább a pásztorok alakjára s száll tovább, tovább a fény abból a gyermekből.

Hatalmas tanítás.

E világ sötét volna, tengeréjszakába hanyatlanék, ha a fényt nem hoznák magukon, a szemükön, az ajkukon a pásztorok arról a csodás gyermekről, ki — a világ világossága.

Legyen érette hála és dicsőség Istennek. Ámen.

Duszik Lajos
miskolci lelkész.

Krisztus megtalálása.

Karácsony utáni vasárnapra.

Lukács ev. 2. 33—40.

Amikor a Jézus bölcsője körüli események első nagy ámulatából felocsudva a betlehemi mezők pásztorai visszatértek abban hagyott munkájuk folytatására, József és Mária — a boldog szülők — elindultak a templomba Jézus bemutatására. Vitte, vonzotta, ellenállhatalan erővel kényszerítette őket a léleknek szent vágya, az Isten kegyelme iránt érzett véghetetlen nagy hála, amely csak ott az Urnak közelében tud kicsordulni igazán a szívből. S amint szent áhítattal a templomba lépnek, amint imádkozó lélekkel várják az Úr áldását és ujjmutatását életük további folyamára, ime ismeretlenül is ismerősökkel találkoznak. A templomjáró sokaság tömkelegéből két szelid, öreg arc tekint feléjük; s amint összetalálkozik tekintetük, megérik, hogy együvé tartozó lelket, egyformán dobogó szívet hordanak magukban.

A gyermek Jézus személye, az ő lényéből feléjük sugárzó isteni fenség — összetartozókká, az iránta táplált hit lelkileg rokonokká, egy család tagjaivá tette őket s mostmár nem idegenül, hanem úgy állanak ott a templom szent falai között szemben egymással, mintha mindig együvé tartozók lettek volna.

Csudálatos a hívő lelkek egymásra találása! Csudálatos, mily biztos sejtéssel érzi meg a hívő lélek azt, hová, merre kell indulnia, ha egyedülvalóságát ugyanegyirányú lelkek boldog közösségével kívánja felcserélni.

Ez az ut Testvéreim, amelyen a hívő lelkek találkoznak, most is és mindig a Krisztus személyéhez vezet mindnyájunkat, ahhoz, aki küldetett nekünk az Atyától, hogy legyen számunkra 1. hitünknek bizonyossága, 2. békességünk eszközlője és 3. reménységünk éltetője.

1.

József és Mária gyermekükkel Isten színe elé lépnek.

Önerejük gyengeségének érzése, tengernyi baj előre sejtése meg-megtorpantja bennük a lelket. Tépelődvé állanak a bizonytalan jövő kapujában s nehéz aggodást vizsnek Isten színe elé.

Eddig csak homályosan érezték — inkább sejtették — azt a nagy elhivatást, amelyre Isten kegyelme kiválasztotta őket. De most ott az Isten színe előtt, amint tekintetük a gyermek Jézus arcára esik, nagy, csendes megnyugvás, bátorságot szülő hit költözik beléjük, amely hit bizonyossá teszi őket affelől, hogy az Úr segíti, áldja, védi a hozzá ragaszkodó, az ő utait követő embert.

József és Mária a templomban, Isten színe előtt találkoztak valóban a Krisztussal.

Nagy szükségük volt erre a találkozásra! Eddig csak a gyermekét féltő szülő minden áldozatra kész ragaszkodásával

tekintettek Jézusra, itt a templomban a hívő lélek üdvözítőjét látták meg és imádták benne.

Simeon is a templomban találkozik Jézussal. Az ő lelke már rég várta ezt az órát. Sőt — mondhatjuk — egész élete a Szabadító eljövételének szüntelen boldog várása volt. S most, hogy reménye teljesülten karjaiba vehette az Isten küldöttét Szabadítót, boldogan kiált fel: „Mostan bocsátod el a te szolgádat Uram békességgel a te beszéded szerint“. Szintúgy Anna is, — a másik kegyes lélek, Simeon kortársa, — aki éjjel és nappal szolgál vala Istennek, ott a jeruzsálemi templomban találta meg a Krisztust és benne hitének bizonyosságát.

Simeon és Anna a boldog szülők karjaiból a maguk karjaiba vették s forrón magukhoz ölelve tartották a Krisztust. Így árad a hit szívükbe.

Közel a Krisztushoz! Hitért, kegyelemért! Hitnek, kegyelemnek elnyeréséért. Minél közelebb öhozzá! Ez a felhívás nekünk szól! Testvéreim! Mindegyikünknek találkoznia kell a Krisztussal; közvetlen személyes viszonyba kell kerülnünk vele. Nem elég a róla szóló evangéliom tudása és elhívése, nem elég tudnunk azt, hogy született nekünk Megtartó, hanem érezned kell neked is, hogy aki született, az a tiéd, a te számodra, te néked adta az Atya, Nem lehet Krisztus csak a keresztyén világ uralkodója, hanem a te kebled lakója, a te hited bizonyossága, a te személyes, élő Krisztusod kell hogy legyen.

Nagy szükségünk van mindnyájunknak erre az élő Krisztusba vetett hitre! Élet fakad ebből, erős, bátor, Isten akaratát híven teljesíteni kész élet.

Keressük a Krisztus közelségét, a vele való minél teljesebb egyesülést, mert ha őt magunkénak mondhatjuk, akkor miénk az Isten kegyelme, Isten kegyelme által miénk a békesség, amelynek fejedelme az Úr Jézus Krisztus.

2.

„Békességet hagyok néktek, amaz én békességem adom néktek. Nem úgy adom néktek, mint e világ adja. Ne háborodjék meg a ti szívetek és ne féljen“, (János 14. 27.) így szól hozzánk Krisztus vigasztaló beszéde. Megtudjuk, hogy az ő *békességét* adja minékünk. Mily egészen más is ez, mint a világ békessége. A világ az élet nyugodt menetét, háborítlan örömeit, zavartalan kényelmét nevezi békességnek; Krisztus békessége az Isten által próbára tett embernek az Úr akaratán való megnyugvását jelenti. Nem kénytelen beletörődés ez a változtathatatlanba, hanem gyermeki odaadás, Istennel teljes harmóniába jutás.

Mily pontosan beteljesül Simeon jövendölése Mária későbbi sorsáról: „a te lelkedet is általhatja az éles tör“. Oh de hányszor általhatotta!... A gyermekét féltő anyai szív aggodalma — ez az éles tör — hányszor volt élesre fenne számára; hányszor tekintett könnyfátyolozott tekintettel fia jövendőjébe, melyet

emberi gonoszság és rosszakarat olyan borússá tett számára. És mégis békességet hordott szívében. Soha egyetlen egyszer sem, még a keresztt alatt átélt fájdalmak között sem halljuk panaszát.

Simeon is tudott várni, békét hordva szívében. Anna is hosszú éveken át hordozta lelkében az özvegyi bánat nehéz keresztyét csendben, zúgolóadás nélkül. Az ő szívében bizonyára már akkor ott élt a Megváltó Jézus képe, amikor az test szerint még meg sem született.

Kell-e mondanom Testvéreim, mily sok okunk van nekünk is, hogy keressük azt, amit leginkább nélkülözünk, amiért leginkább eped a szívünk: a békességet. Hiszen ki ne látná, ki ne érezné, hogy mily nehéz az élet, mily hihetetlen küzdelmek között él a mai kor embere; ki ne hallaná, amint lépten-nyomon fülünkbe kiált az elégedetlenség, a szenvedés, a féluton kidőlt küzdők, a gyermekeikért vérző szülői szívek hangos panaszszava?...

De ne háborodjék meg a ti szívetek és ne féljen! Tekintetek a Jézus Krisztusban megjelent isteni kegyelemre és ne feledjétek, hogy az ő személye ma is és mindig erőt, békességet ad, megvigasztalja és megnyugtatja azokat, akik hittel közelednek hozzá és tőle várnak segédelmet. Jöjjetek az Úr Jézushoz ti, kik Isten akaratából annyi bánattal, kétséggel, gondnal, nehéz küzdelmekkel vagytok próbára téve, nála békességet, megnyugvást találnak a ti lelkeitek!

Sőt nemcsak az egyes lelkek mélyén, de a külső világban is akkor valósulhat meg a várva-várt béke, ha a Krisztus szellemét befogadja és életét aszerint alkalmazza az egész emberiség.

3.

Ha befogadja!... Életbevágóan fontos ez mindnyájunkra Testvéreim, hogy az emberek lelke befogadja Krisztust. Mert egyedül ennek a feltételnek teljesítéséből meríthetünk reményt a lelkek csendes, Istenben boldog életére s az emberiség emelkedő jövődjére is.

Krisztus ama első kicsiny gyülekezetének, mely ott a jeruzsálemi templomban imádatlaltal nézett reá, boldog remény-ség töltötte be a szívét.

József és Mária bár „elcsudálkoznak azokon, amelyeket mondanak vala őfelőle“, de tavaszi pompában virult lelkükben a remény, ha arra gondoltak, hogy mindazon jövődölések valóra válva millió meg millió ember békességét, üdvösségét fogja Jézusban feltalálni. Simeonnak és Annának lelke pedig egész hosszú, rögös életpályájuk alatt állandóan abból a reményből táplálkozott, hogy nekik meg kell látniok a Megváltót, nekik találkozniok kell vele. Boldoggá tette őket az a tudat, hogy „megjelent az Istennek üdvözítő kegyelme minden embernek,“ megjelent ama mennyei fénysugár, mely a bűneitől szabadulni akaró embernek az Istenhez jutás útját megmutatja.

Testvéreim, ne legyünk kétségben egy pillanatig sem az iránt, hogy az a reményt sugárzó Krisztusi arc ami életünket is nyomon kíséri. De nemcsak tekintetével kísér biztatva, hanem valósággal belenyúl az életünkbe; az elhagyottak felé mentő karját nyújtja, a gondok árjával viaskodóknak lelkébe türelmet, kitartást önt, bűnbánó lelkek előtt a megbocsátás fehér lobogóját emeli magasra, összeroskadni akaró kebelnek új életet kínál, de csak akkor, ha lelkünkbe fogadjuk őt s élet-
elvünké tesszük az ő tanítását és életpéldáját.

Testvéreim! Fogadjátok be lelkeitekbe ezt a Krisztus isteni személyéről felétek sugárzó égi fényt. Ragadjatok meg minden alkalmat, hogy arra az ultra léphessetek, amelyen őt annyi, meg annyi boldog lélek megtalálta és ha ti is oda sorakoztok amaz ő kicsiny gyülekezetéhez, amely életét, boldogulását az ő kezébe tette le, nemcsak hallani, de lelketekben érezni is fogjátok a Jézus ama áldó és elismerő szavainak igazságát: „ma lett idvessége ennek a háznak!” Amen.

Nagy István
zalaistvándi lelkész.

„Lázár, jöjj ki!”

Ó-év esti beszéd.

Kedves Testvérem! Mily bölcs rendelkezés, hogy elszállott esztendőinket megszámlálhatjuk, de nem olvashatjuk meg a még eljövendő éveket. Ha ismernénk a részünkre adott földi élet még hátralevő esztendeinek számát, nem törödnénk az elmúlt évekkel, hanem minden figyelmünkkel és várakozásainkkal az elkövetkezők felé fordulnánk. Ennek a bölcs intézkedésnek köszönhetjük tehát, hogy a bizonytalantól visszafordulunk a megállapíthatóhoz, a titokzatosról visszanezünk az elmerülőben lévő ismerősre, vágyakozó reménykedéseink mellett oda-oda figyelünk az elmúlt esztendő tapasztalásaira és okulásaira is. A világosan beszélő múlt és a titokzatosan hallgató jövő között álló ember számára hatalmas nevelő eszköz az örökkévalóság Atyjának kezében a régi év halálának és az újabbik megszületésének komoly órája, ez az óra is, melyet most itt töltünk a templomban.

Megint elszállt egy év, testvéreim. Elszállt és visszahozni nem lehet. Elszáll a madár is, de visszatérhet; elszáll a felhő is, más jön a helyébe; lehull a falevél, újat hoz a tavasz; még fut a tavalyi levéllel a szellő s már az újat is himbálja a régi fa ágain... a végtelen idő új madarak énekét hallgatja, új tavasz virágainak örvend, új felhők szárnyain utazik, csak az ember nézi saját élete fogyását azzal a keserű bizonyossággal, hogy számára minden esztendő visszahozhatatlanul távozott.

Gyermekeink megnőnek, az ő életük még felfelé tart, mi mintha jobban meghajoltunk volna terheink alatt; ők mindig bátrabb lépésekkel mennek előre, mink pedig lassuló lépéseinkkel kezdünk elmaradozni a küzdők és törekvők közül. Hova-tovább nehezebb és komolyabb lesz számunkra ez az este, mindig komolyabbnak érezzük figyelmeztetését: „Az én időm, mint a szép nyár menten eljár és eljő a hosszú tél.“ . . .

Úgy tesszük most a mulandóság sírjába ezt az esztendőt, mint Lázárt egykor szerettei. Úgy tesszük sírjába, mint minden koporsót: sóhajtság és emlékezések között. Gazdag és bőkezű volt velünk szemben? hálával írjuk fel nevét szívünkbe. Rosszkedvű és fukar volt? gondokkal gyötört, csalódásokkal táplált, szenvedésnek és gyásznak feketebetüs napjait iktatta a hét-köznapok közé, holott jóbarát gyanánt fogadtuk s ime az év végére álnokul megrabolta és kifosztotta életünket: mégis életünknek egy darabja forrott össze véle elválaszthatatlanul, mégis visszanezünk reá s nem tudjuk megtagadni teljesen. Ha új szerető szívvel gazdagított, ha régi hűséges szívet elszakított mellőlünk, felemelt vagy elejtett, rózsabokrot vagy keresztfát ültetett lelkünkbe, egyformán sóhajtok fel ez esti órán: „Hová fut oly gyorsan életem, hová siet drága időm? . . . Mintha szárnyon szállna. . .“

Aki csak elborulva néz tűnő élete fogyatkozására, aki csak koporsót lát egy év számára maga előtt, aki erőszakosan ki akarja magát szabadítani ezeknek az óráknak komoly figyelmeztetései közül, az a földi élet legnagyobb tékozlói közé tartozik, mert olyan alkalmat hagy kihasználatlanul, mely a legnagyobb titkok rejtélyeibe enged pillantani. Minden titok, minden rejtett kincs, minden varázslat, minden mese szerint éjfélkor volt elérhető vagy megfejtendő, abban a rejtelmes pillanatban, mikor a meghaló és születő idő összetalálkozik, a mulandóság és végtelenség összeér és titkaikat egymással elcserélik. Csodálatos alkalom ez a halandó embernek az élet halhatatlanságába való pillantásra. Csodálatos alkalom örök erkölcsi törvények felismerésére. Komoly lehetőség az öröm és a bánat, a gyönyörűség és a szenvedések értékének megmérlegelésére. Csakugyan úgy állhat az ember ebben az órában a maga lelkének végtelenségei között, mint a mesebeli ember, aki éjfélkor a temetőben áll a maga köré huzott bűvös kör közepén. Körül láthatja a szörnyeket, azok most nem tudják bántani. Felismerheti őket, mert most igazi alakjukat mutatják. Bátor szóval kiálthat rájuk, mert most ő a hatalmasabb. De jaj neki, ha vét a törvény ellen, jaj neki, ha ekkor sem hallja meg lelkiismerete hangos kiáltásait, óh jaj, ha megint a régi lesz s elveszti megint mindazt a hatalmat, mely most kezében van.

Ime most is bepillantasz testvérem életed minden rejtett homályosságába. Most minden gyarlóságod és minden igazi értéked a maga mivoltában mutatkozik meg előtted. Most számon veheted életed futó idejét nemcsak azért, hogy megszámlálgas-

sad, mi volt benne több: öröm vagy bánat, nyereség vagy vesztesség, hanem azért is, hogy igazi önmagadat, a szívnek elrejtett belső emberét is jól megnézzed benne. Most felteheted a kérdéseket magad előtt, azokat a kérdéseket is, melyeket soha nem bocsátasz mások ítélete alá. Máskor mutogathatód mások előtt életed külsőségeit, lelki világod felszínét, el-el-takar-gathatód titkos érzéseidet és gondolataidat a hozzád legközelebb állók előtt is, ez az óra őszinte tekintetet, egyenes kérdéseket, szégyenkezés nélküli igaz válaszokat kíván tőled.

Megláthatod magadról mindazt, ami lehettél volna, de nem lettél; amit megtehettél volna, de nem tetted; amit elkerülhettél volna, de nem volt hozzá erőd; amit pótolhattál volna, de elmulasztottad; aminek engedned kellett volna, de ellene szegültél. Megláthatod, hogy ez év koporsójába ennek a megvalósíthatatlanul maradt énednek hány darabját kell odatenned, megláthatod, hogy e muló idő áldozatai közé odadobtad saját örökkévaló értékeid részeit is és az ítélkezés ez órájában érezheted, hogy már talán ezekből is sok-sok visszahozhatatlan.

Mint Jézus az ő legjobb barátjának sírjába, úgy kell ez év sírjába tekintened. El kell sóhajtanod az ő-év estéjének komoly könyörgését: Óh én lelkem: Istentől sokkal jobbnak teremtetted, de annyiszor elcsufított, megkötözött, szégyenkezés és félelem kendőivel letakart lélek; véghez nem vitt jószándékoknak, félbenmaradt munkáknak, buzogásában sokszor visszafojtott őszinte szeretetnek, hitvestársi és szülői önzetlen áldozásoknak annyiszor visszatartott lelke: Lázár, Lázár, én szegény lelkem, jőjj ki, megakarom oldani kötelekeidet, hadd járj, beszélj, cselekedj és vezess!... Vezess, mert elszáll az idő, lejárnak az alkalmak, miket mások is, de ez órában mindig kapunk, minden esztendőben mélyebb sírból kell kihívnom téged, minden esztendő egy-egy darabja a végső temetésnek, mely majd egész földi életem eltakarja; légy erős és parancsoló hozzám, kényszeríts engedelmeskedni és követni, óh mert hogy állunk meg egykor az örök Biró előtt?...

És ha így tudtál felsóhajtani testvérem, ha így tudtál felelni lelkiismereted kérdezősködéseire, akkor a bűvös kör, melyben állasz, csodálatosan megnő és kiterjed. Egyszerre érezni fogod, hogy nem vagy egyedül. Körülöttesd zúgva és feltartóztathatatlanul siet rejtelmes távolságok felé a végtelen idő, de nemcsak te nézel reá szorongó lélekkel, hanem az egész emberi nemzetiség. Nemcsak te kiáltasz előhívó szót ez esztendő sírjába, hanem veled együtt az élők összessége, közös célok és eszmények által összefűzött emberek. Mert nemcsak pár esztendőre szóló, nemcsak egyéni vágyakat ébrentartó, hanem nemzedékekre és számlálhatatlan esztendőkre szóló célok is vannak serkentő erők gyanánt az emberi életbe illesztve. Mindaz, ami összeköt téged másokkal, mindaz, ami az emberiség múltjából örökséged volt, örökség marad majd a velünk együtt élő nemzedék részéről is az utánunk következő kornak, most vádat emel ellened, ha

elhanyagoltad, ha időnként sírba kényszerítetted, ha érvényesülésében és életében akadályoztad. Újból fel kell sóhajtanod magad, gyermekeid és az elkövetkező idők nevében: Jőjj ki az esztendő sírjából sok örök eszmény: igazság, becsületesség, emberszeretet, gyógyító erények, köztisztesség, szemérmes élet, józan takarékoság és komoly munkálkodás lelke, igaz háládatosságra méltó szülői és nevelői áldozatkészség, drága nemzeti tradíciók megbecsülése, honfiúi önzetlen érzelmek, komoly vállalási önérzet, minden közös munkálkodás sikerét egyedül biztosító egyetértés békéje és áldása... óh mennyi Lázár... elköltözött és eltakargatott Lázárok, jőjjetek ki az esztendő sírjából, éljetek és vezessetek bennünket!...

Kiáltanunk kell az elmúlt esztendő sírjába innen a templomból: Szegény Lázár, szegény megkissébbített és nyomorgó magyar nemzet, jőjj ki már a sírból, találj magadra, értékes és kipróbált erényeidre, Istenen kívül ne bíz másban, csak önmagadban, tűrj, várj, ne veszítsd reménységedet...

Kiáltanunk kell innen, a keresztyén templomból az elmúlt év sírjába: Isten országának lelke, ki emberi országok fölé építéd örökkévaló országodat, ki vagy és maradsz közös eszmények és erények összessége, minden építő erő örökegy forrása, ne engedd tiszta vizedet megzavarni, ne gyengülj vallási egyenetlenkedések miatt, hanem köss össze és vezess mindenkit közös munkára, együttes erőfeszítésre...

Neked kell mindezt kiáltani, neked, minden keresztyén testvérem. Önmagad élete, egyházad élete, nemzeted jövője a te lelkeseden keresztül is sírból kilépő, újból életnek induló legyen!

És akkor te is ott fogod látni a múltó idő sírja mellett állani a feltámadás királyát, Jézust. Az új életbe induló Lázár is őt látta meg s rajta át látta megújult életét. Egyéni, egyházi, nemzeti élet ma is csak őrajta át újulhat és diadalmaskodhatik. Azon fordul meg minden nyugtalan emberi léleknek és ez egész nyugtalan kornak minden kétséges kérdése: látja-e maga előtt Jézust, mint változatlan örök utmutatót, éltető erőt? Hallja-e az ő szemrehányó és mégis végtelen biztatást tartalmazó kérdését: Nem mondtam-e neked, hogy ha hiszel, meglátod az Isten dicsőségét?

Hiszel-e tehát, elmúlt év sok Lázárja, hiszel-e sírba kényszerített nemzet, hiszel-e kezén-lábán megkötözött, eszénényeit messziről néző keresztyénség? Végy erőt magadnak a tovább folyó idő új esztendejének minden tovább folyó küzdelmére abból, hogy most is Ő áll a sírnak szélén, most is Ő bocsát minket új élet lehetőségeibe e diadalmas szavakkal: Oldozzátok fel, hadd járjon!... Ámen.

Kemény Lajos
budapesti lelkész.

Újévi kívánságok.

II. Thess. 3. 1—5.

Az újesztendő hajnalán mintha újszülött bölcsőjénél állnánk. A lelkünkbe beleütődik az aggodás kérdése: mi válik belőle? Áldás, öröm, gond, bánat vagy átok? Ha valóra válnék az a sok újévi kívánság, mellyel e reggel egymást köszöntjük, bizonyosan áldott és boldog lenne ez az új esztendő. S valóra is válnék bizonyval, ha őszinte és okos volna minden jókívánság. Én is azzal köszöntöm hát a hívek e szent gyülekezetét: Boldog új esztendőt!

Mert tudom, hogy mindenki boldogságra vágyik. Csakhogy nem jó úton jár a kívánsága. Ezért alacsonyodik le a XX. század okosságával kérkedő gyermeke még a babonáig is. Ezért szorongatja a malacot, mint vágyai színvonalának egyik jelképét. Ezért hajszolja a kéményseprőt, mintha benne érezné sötét lelkülete képemását. Ezért tűzdeli magára és teszi bálványává a négylevelű lóherét, mely a dologtalan szerencsevadászok cégére. És ezért kopogtatja meg az asztalokat, mely szívének hitben való ürességét kongja vissza.

Mi azonban, akik nem óévi mámor lázával kezdjük az Istennek ez új esztendejét, odatelepszünk az élet hatalmas Urának lábaihoz e napon és nem babonákban, nem pogány szokásokban, hanem az Istenhez felemelő evangéliumi hit mélységeiben keressük az élet boldogságának titkát. Minket az Úr apostola tanít meg bölcs és boldogító újévi kívánságokra. Felolvasott szent leckénkben az apostol három újévi kívánságot köt a lelkünkre.

1. Az első kívánság az imádságos lélek. De ennek az imádságos léleknek a könyörgése nem a szerencsére irányul. Mert már az Úr maga megmondta: „Keressétek mindenekelőtt az Istennek országát és igazságát, a többi mind megadatik nektek.“ A komoly hívő lélek tehát megfogadja az apostol szavát: „Imádkozzatok értünk, atyámfiai, hogy az Úrnak beszéde terjedjen és megdicsőüljön úgy, mint tiközöttetek is.“

Mert az Isten Igéjén fordul meg a világ boldogsága. Mint ahogyan Jézus idejében is az Isten igéje változtatta meg a világ lelkét és ábrázatát. Mint ahogyan a reformáció korában is a sírjából új életre támadt evangélium adott új irányt és új lendületet a történelemnek és minden haladásnak. Ezért mondta már Pál apostol is, hogy a Krisztusban új teremtés vette kezdetét, de a teremtés eszköze most is ugyanaz volt, ami e világ létének hajnalán volt: az Úrnak beszéde.

Ezért kell minden embernek imádkoznia ebben az új évben, hogy terjedjen az Úrnak beszéde és nyomán támadjon új élet és ebben az új életben dicsőüljön meg az Isten igéje.

Nem is volna szabad keresztyén társadalomnak túrnie, hogy szívéből és életéből az Isten igéjét bármi is kiszoríthassa. Pedig micsoda kárhozatos emberszólás, bűnös gyalázkodás, lel-

ket rontó fecsegés, erkölcsöket fertőző léhaság tódul ki ma az emberek ajkain és teszi szégyenletessé a társadalom életét. Sőt a keresztyén egyházak életének sem a türelmetlen vallási villongásokban kellene kimerülnie, hanem abban a nemes versenyben, hogy melyik képviseli, hirdeti és terjeszti eredményesebben az Isten ígését és melyik tudja vele jobban áthatni a lelkeket és megszentelni a földi életet.

Mert az Isten ígésében csendül meg minden igazság, benne fényesedik tisztává a gondolkodás, tőle nyer fényt és erőt a jószág, belőle buzog és táplálkozik az emberszeretet, tőle nyeri békéjét a szív, erejét és szárnyalását a csüggedésre hajló lélek, szépségét az élet, melegét a boldogság. Ezért a mi első újévi kívánságunk az: „Imádkozzatok, hogy az Úrnak beszéde terjedjen és megdicsőüljön mindenütt úgy, mint tibennetek!”

2. Második újévi kívánságunk pedig a tiszta hit.

„Mert nem mindenkié a hit!” Mondja az apostol. Sokan babonákat rejtegetnek a hit leple alatt. Még többen elfogultságot és szeretetlenséget takargatnak. Mások szívtelenségüket és kicsinységüket burkolják bele. Ismét mások a képmutatás kendőzésére használják fel. Ezért figyelmeztet az apostol, hogy meneküljünk az alkalmatlan és gonosz emberektől.

Az alkalmatlan emberektől, akik megzavarják a békés együttélést; akik az Istennel összeforrasztó hitet az embereknek egymással való meghasonlására használják; akik megelegyítik az Úrnak beszédét; akik megmételtyezik és elferdítik a gondolkozást; akik kiélezzik a Biblia egy-egy mondását és azzal sebzik halálra a lelkiismeretet és a békességet, sőt magát az Isten igazságát is, meghamisítván az Úrnak beszédét.

De meneküljünk a gonosz emberektől is, akik a hitetlenséget, egyháziatlanságot, az Isten megtagadását, az önző és alacsony testiséget, a léhaságot és a bűnt prédikálják. Akik az Isten nélkül és az ő igazsága nélkül akarnak megélni és boldogságra jutni. Akiknek üres lelke élő emberek szívével táplálkozik és új világokat ígér, mialatt a régit romokba dönti.

Önmagával meghasonlott lélek uralkodik ma az emberekben. Fájdalmakban és csalódásokban kimerült lélek, mely felfelé szárnyalni nem tud, a porban fetrengeni pedig utál. És ennek a léleknek meg kell változnia, sőt ezzel a nemzedékkel együtt el is kell tűnnie, különben nem virradhat e földre új, boldogabb világ. Az új nemzedékbe új lelket kell beleoltanunk. Meg kell őt menteni attól a sivárságtól, melyben mi boldogtalankodunk. És ha mi már nem bírunk ettől az ártó lélektől szabadulni, ám hű az Úr, aki megerősít minket minden diadalra és megszabadít minden gonosztól, csak imádkozzunk, hogy az Úrnak beszéde terjedjen és legyen mindenkinek igaz hite.

Boldogabb új esztendőt akarunk? Evangéliom népe, a te hűségeden és a te kitartásodon fordul meg a dolog. „Nem mindenkié a hit.” Az a hit, amely Krisztusból indul ki és Krisztushoz vezet. Az a hit, amely egyedül Krisztust akarja. Az a hit,

amelyet Krisztus maga parancsol beléd, mikor így szól a lelkedre: „Jertek, kövessetek engemet!” Az a hit, amely a hívőt erre a fogadásra buzdítja: „Uram, én teutánad megyek, akárhová mégy!” Aki ezt a hitet örökségül kapta, mint te, evangélium népe, az boldog földön és mennyben egyaránt. Aki ezt a szent hitet megtagadja, vagy elalkudja, az megszégyeníti az Urat, a boldogságtól fosztja meg önmagát. És mi „bizunk is az Úrban reátok nézve, hogy megteszitek és meg is fogjátok tenni azokat, amiket parancsolunk.“

3. „Az Úr pedig igazgassa a ti szíveteket az Isten iránt való szeretetre és Krisztus iránt való állhatatosságra.“ Ez a harmadik újévi jókivánság, mely a boldogságot biztosíthatja.

Mert valljuk be őszintén itt, az Úr szent színe előtt, hogy most nem az Úr igazgatja a mi szívünket. Azt szokták mondani, hogy az ember szíve olyan, mint a hajó kormányja. Ha jó kezekben van, nyugodt és biztos a hajó járása; ha gonoszság tudatlan ember kezébe kerül, pusztulás a sorsa. A mi szívünk kormányát a vágyak, ösztönök, indulatok, szenvedélyek tartják kezükben. Viharos tengeren ezért olyan nagyon bizonytalan, sőt aggasztó a mi vándorutunk! A mi szívünk beteg. A mi szívünk romlott. A mi szívünk zátony felé halad.

Az apostol újévi kívánsága az, hogy az Úr igazgatására bizzuk a szívünket. Akkor majd meggyógyul, akkor majd nyugalom, békeség, erő és reménység költözik bele. De beleköltözik a szeretet is. Mert most nincsen benne szeretet. Szeretet az Isten iránt. Szeretet az emberek iránt. Az a szeretet, amely hűséget és odaadást, önzetlenséget, összeforrást, egyetakarást terem. Ezek nélkül pedig nem lehet boldog a földi élet.

De beleköltözik majd a Krisztus iránt való állhatatosság is. Az, amelyik megáll a hitben és földi előnyökért nem tagadja meg Krisztust és az ő evangéliomát. Az állhatatosság termi meg az apostolokat. De megtermi a megelégedést is. Az ingadozó ember sohasem lehet igazán boldog, mert maga sem tudja, mit akar. Biztos hajlékot csak szilárd alapra lehet építeni. Az állhatatosság hiánya tenger baj kútfeje. Ezért kell az új esztendő hajnalán imádkoznunk, hogy az Urnak beszéde terjedjen és dicsőíttessék meg azzal is, hogy az Úr igazgatja a mi szívünket az Isten iránt való szeretetre és a Krisztus iránt való állhatatosságra.

Akarsz boldog új esztendőt látni? Akkor kívánjon most magának és embertársainak is mindenki imádságos lelket, tiszta hitet és Isten által való igazgatást, mert ezek nélkül boldog senki tartósan nem lehet. Pedig ránk férne már annyi bánat és keserűség után egy igazán boldog új esztendő. Meg is adja azt nekünk az Isten, csak járjunk vele, csak forrjon össze az ő evangéliomával mindnyájunk lelke. Ámen.

Dr. Raffay Sándor
püspök.

A kiadóhivatal kérelme.

A „Lelkipásztor“ a mai számmal, Advent első vasárnapjával V. évfolyamába lép.

Az ötödik évfolyam küszöbén bizakodó reménységgel köszöntjük a Lelkipásztor előfizetőit, a lelkészi s tanítói kart, **kérjük az előfizetések szíves megújítását, a hátralékosokat pedig, hogy a Lelkipásztorral szemben fennálló kötelezettségüknek azonnal eleget tenni lelkiismereti kötelességüknek tartsák.**

A Lelkipásztor fenntartása, megjelentetése napjainkban — mi úgy érezzük valahogyan — becsületbeli kötelessége lelkészi karunknak. A Lelkipásztor egyetlen, kézzel fogható bizonyossága annak, hogy lelkészi karunk igen is dolgozik, munkálkodik.

Természetes azonban a Lelkipásztor kiadása súlyos összegekbe kerül. Erre fedezetül az előfizetési díjak szolgálnak. Előfizetési díjak nélkül tehát a folyóiratot sem megjelentetni, sem küldeni nem tudjuk, minthogy egyéb források, melyeknek esetleges igénybevételével készkiadásainkat fedezni tudnánk, rendelkezésünkre nem állanak.

Ezeknek szíves tudomásul vételét kérve, maradtunk

kiváló tisztelettel
készséges szolgálattal

a LELKIPÁSZTOR
kiadóhivatala.

